

Izhaja vsako drugo in četrto sredo meseca; velja s poštno vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE „Soča“:  
za vse leto . . . . . 2 gl.  
za pol leta . . . . . 1 „  
za četrto leta . . . . . — „ 50 kr.  
za NEDRUŽTVENIKE:  
za vse leto . . . . . 2 gl. 50 kr.  
za pol leta . . . . . 1 „ 50 „  
za četrto leta . . . . . — „ 70 „  
Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri knjigarju C. Socharju v Gorici.

# Soča

Oznaniła se prijemajo in plačajo se za navadno trlistopno vrsto:  
8 kr. če se tiska 1 krat  
7 „ „ „ „ 2 krat  
6 „ „ „ „ 3 krat  
za več pisemke po prostoru in vsakrat za kolek 30 kr.  
Kopirani se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.  
Vredništvo in opravništvo je v hiši št. 86 „Contra la Macelli.“  
Naročnina naj se blagovoljno pošilja pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Št. 4

V Gorici 24. maja 1871.

I. tečaj.

## Čudna pota vladne previdnosti.

Čudna so pota božje previdnosti, a še čudnejša so tista pota, po katerih hoče pripeljati previdnost sedanjega ministerstva avstrijske nacode do zaželjene sprave in zadovoljnosti. Posebno sijajno se kaže vladna previdnost pri podeljevanju javnih služeb in to še prav posebno pri nas na Goriškem. Kaznere in potreba naše dežele morajo biti novej vladni čisto neznan. Morda so malomarni tudi tisti naši zastopniki, kateri imajo priložnost in bi jih jej morali razjasniti; mogoče celo, da so prav med našimi zastopniki taki možje, kateri te razmere in potrebe nalašče zakrivajo, ali celo o njih narobe poročajo in tako vlado zapeljujejo na krivo pot. Kakor vse na svetu pridejo na dan tudi uzroki velikih napak pri podeljevanju javnih služeb, — za zdaj pečajmo se z napakami samimi.

Dolgo smo hrepneli goriški Slovenci in goriški deželani sploh, da bi dobili primernega zastopnika izmed svojih rojakov pri namestništvu v Trstu, kjer so postovali do zdaj vedno le tujci, katerim so naše okolščine in potrebe več ali manj neznanne in ki tudi ne znajo bodisi enoga, bodisi nobenega deželne jezika. Tuji uradnik nima navadno niti srca, niti razuma za deželne interese, in če obstoji najvažnejša oblastinja, ki je tako rekoč posrednica med vlado in med ljudstvom in katera ima lepo nalogo, da pejškuje vladni želje in potrebe svoje kronovine, — če obstoji taka oblastinja iz samih tujcev, kateri, če niso prav mrzli, so vendar v najboljšem primerljaji mišeni, ali ne nastane naravna dolednost, da vlada na Dunaji ne pride do poznanja naših razmer in potreb, da prezira zavoljo tega deželne koristi, da tudi nehoté celo ljudstvom željam nasprotuje in da raste in se množi vesel tega cel dne do dne že valjujega nezadovoljstva med ljudstvom!

Iz teh in še drugih razlogov smo hrepneli po primernem zastopniku pri namestništvu in vést, da je imenovan naš izvrstni rojak g. Winkler za c. k. namestništvonega svetovalca nas je navdila z velikim veseljem, katerega veselja jok je odmeval od vseh strani naše dežele. Redko kdaj je katero drugo imenovanje vzbudilo tako splešno zadovoljnost kakor to Winklerjevo, a redko kdaj je nastopila na mesto zadovoljnosti tako nagla splešna nejevolja, kakor to dan, ko se je po dolgi potvali, da ostane vsaj za zdaj g. Winkler v Trstinu in da bo namesto njega postoval pri c. k. namestništvu v Trstu novomešanec c. k. okrajni glavar Rimaldi, o katerem pri nas se nihče ne ve, v katerem kotu sveta ga je steklo vseslagovno ministerstvo oko. — Zares čudna so pota vladne previdnosti: Rimaldi-

ja je imenovala okrajnega glavarja ne vedé, kjo mu najde primeren sedež, Winklerja pa za svetovalca ne vedé, kako ga primerno nadomesti. Po tem takem je namestništvo za tujega uradnika bogatejši, mi pa Goričani in posebno goriški Slovenci smo in ostanemo še, Bog ve, kako dolgo brez svojega nepotrebnega zastopnika pri namestništvu v Trstu.

A to še ni edini primerljaj, iz katerega lahko razvidamo, koliko se ozira vlada pri podeljevanju služeb na deželna razmera in na narodno naše pravice. Poglejmo malo, kaka se godi pri našem okrajnem glavarstvu v Gorici: Dokler je bil Bar. Pino tukaj, ni bila še tako slaba z glavarstvenim osebjem, kajti on je bil nenavaden tujec; po svoji moči je vestno za to skrbel, da se ni v njegovem uradu Slovencev krivica godila in zato se je nekda sam stanovitno branil slovenščine nezmožnega komisarja, kateri je bil pri nastopu njegove službe že imenovan. Osebnost je šel v Trst in si je izprosil za to mesto Slovence. Če ne vselej prav pravilno — vendar se je pod Pinotom zadosti razumljivo slovensko uradovale. Dobra, resna volja tudi nekaj velja in mi Slovenci smo krotki in poterpežljivi in še prohibito zadovoljni.

Komaj je Pino odšel, in zdi se, kakor bi bili prav na njegov odhod čakali, — imenuje vlada za okr. komisarja nečega Allimonda, adjunkta pri namestništvu v Trstu, kateri ne zna ne pičice slovenskega Pa ta, bodisi, da se mu ni zljubilo pustiti Trsta, bodisi da je šam spoznal svojo nesposobnost za podeljeno mu službo, je neče nikakor sprejeti. Vesel tega ostane za drugod imenovani komisar prof. Manzani, ki je bil do zdaj glavarstveni adjunkt in ki tudi ne zna nič slovenskega, začasno kot okr. komisar v Gorici, adjunktovo službo dobi pa sin dvornega svetovalca pri namestništvu Jetmarja, kateri zna toliko slovenskega, kolikor uni. A ta je le prav malo časa tukaj nemškutaril. V priznanje Bog si ga vadi kakšnih zaslug je postavljen se le devet mesecev služeci Jetmar za namestništvenega koncipista v Bukovino. — Za njim pride kot glavarstveni adjunkt v Gorico neki grof Enebof, na Bavarškem domu. O tem se je raznesla čudna vest, da ni bil niti avstrijski državljan, ko ga vlada v službo vzela in da je to ona se le potem zvedela, ko je že dalj časa služboval. To je pač tudi lep dokaz vladine promodre previdnosti! Nov adjunkt grof E. zna izvrstno slovensko — jesti in piti.

Po tem takem ni pri goriškem okrajnem glavarstvu, katero občuje z občinami in strankami čisto slovenskega okraja, nobenega konceptnega uradnika, ki bi bil zmogel slovenskega uradovanja in tudi služba edinega manipulanta, tajnika, se je podelila takoj osebi, katerej pomanjkuje popolnoma to zmoglosti. To se prvi izvrševati državne temeljne postavbe in sploševati v njih zapopadeno enakopravnost po Hohenwart-ovem programu.

Gospod minister Jiroček nam je tudi te dni prav sijajno pokazal, kako da razume §. 19 in koliko mu je mar za nas Slovence. A o tem pripustimo besedo g. dopisniku iz Gorice, posebno zavoljo tega, ker spada velik del odgovornosti zaradi krivice, ki se je naklonila Slovencev z imenovanjem novega deželne šolskega nadzornika in svetovalca — na naše deželno šolsko svetovalstvo.

## Goriški gimnazij.

Kar nam dozdaj ni bilo mogoče, o goriškem nekadaš slovečem gimnaziju govoriti, ker nam je prostora primanjkovalo, to hočemo danosdonesti. Ako rečemo „slovečem gimnaziju“, gotovo ni preveč; imenoval se je namreč naš gimnazij do leta 1849 „akademijski“ in uzrok, zaradi katerega se je tako imenoval, mora vsacomu, ki se je količkar za šolstvo brigal, dobro znau biti. Ali to ni bistvena stvar, naj se že eno učilišče tako ali tako imenuje; to je pa poglavitno vprašanje, ali si je ta pridevek gimnazij tačas zaslužil, ali ne? Mislím, da! Bili so res tačasni gimnazijski profesorji vsaj po njih vočini izvrstni; slavil je gimnazij daleč okrog zavoljo svojega lepoga reda in tako rekoč edinega pribežališča učečo se mladožil po vsej našej kronovini.

Posebno pa je slovel tačas gimnazij zavoljo liceja, kateri mu je na čelu stal in v lep izgled služil. Obiskovalo je to dvetletno modroslovsko učilišče tudi več dijakov (študentov) iz Kranjskega in Koroškega.

Bil je res naš gimnazij naj stareji in edini do tistega časa. V Istri je bil sicer osnovan nižji gimnazij že leta 1836 v Pazinu, na katerem so podučevali o. o. minihli reda sv. Franciška; ali po novem učnem načrtu za srednje šole od leta 1849 se je vredil spodnji gimnazij še le leta 1857 pod vodstvom gosp. Mihajlovič-a.

V Koprú se je odprl višji gimnazij na občinske stroške še le leta 1849 in po najvišem sklepu 18. marca 1852 spremenil se je v državni višji gimnazij, konečno potrjen še le leta 1857 z najvišim sklepom 27. januarja.

Tržaški gimnazij se je osnoval kot 8 razredni državni gimnazij l. 1852, konečno potrjen z najvišim sklepom 18. novembra 1855.

Ostaja nam torej na Primorskem edini gimnazij v Gorici, kateri je bil po Jezuitih osnovan kakor elementarna (začetna šola leta 1616, prepuščena leta 1773 Piaristom.) Prostor nam ne pripušča in tudi ni prav za prav naš namen, da bi pribicili natanjko vse spremembe tega tako starega učilišča. O teh omenimo le nekoliko površno.

To učilišče je imelo od leta 1775 do 1806 pet, od leta 1807 naprej pa 6 razredov; leta 1810

## Listek

### Kako je smert prišla na svet.

Kakor znano, razneslo se je po vsem svetu, da v starodavnih časih ljudje niso poznali smerti, ali da so dosegali vsaj nerazmerno višo starost, kakor sedaj. Kako se je pa megle življenje tako zelo okrajšati, o tem so ljudje raznih mislij. Cukulafski pravijo tako: Ko so ljudje bili stvarjeni, dopadali so velikemu bogu Umukunkulu-u, ki je kameleona poslal k njim z oznanilom, da nikedar ne umerjeje. Ko se je to razglasilo, bilo je na svetu veliko veselja. Ljudje so pijančevali po dnevu in po noči ter delali, kar jim je hodilo na misel. Tedaj je bog Umukunkulu razvidel, da njegova obljuba nij bila na pravem mestu. Poslje k ljudem kuščarico, katera, ker Umukunkulu-u kot bogu nij bilo primerno biti figamožu, jim je morala povedati, da se je kameleon debelo zlagal. Kafri to zvedivši se vzejajo ter jamejo zasledovati kameleona, da bi ga gonobili. Kameleon se pa tako prestraši,

da postane strahu ves bel. Ker je bil prej rujav, ga kafri niso več poznali in ušel je njihovemu preganjanju. Od te dobe pomirajo ljudje in Kameleon barve preménja. —

V Ameriki med Indijani je pravljica, da niso bile prvimi ljudem boleznij znane. Zaradi tega živeli so dalje, kakor dandanes. Umráli so, kadar so si noge pohodili in goitance pogoltnili. Takrat je človek lahko bil v eno mer na nogah in izlil marsikah močen kozarček in živel je vendar svojih 200 let.

Da so nam ženske memo drugih neprilicnostij in nezgod tudi smert poklonile, to vedó vže povsod. Karajbi v južnej Ameriki pravijo, da je bil bog Kururuman, stvaritelj sveta, v začetku le moče osnoval. Le ti so složno živeli med seboj, bili vedno zidane volje in njiso nič vedeli o bolezni in smerti. A žena Kururumano-va boginja Kulimina, se je ljutila, da na svetu nij zastopanega nežnega spola. Jela je vstvarjati ženske. Ženskam priredšim po takem načinu na svet so se moče jako čudili. „To so lepe živalec, so dejali, skoro take so kot mi.“ Ju moče in ženske pričeli so radostno

vkupno življenje. A to ni terpelo dolgo časa. Kmalu so ženske zatrosile neslogo med svet. Tatvina, ljubosumnost, prepír, unior bili so na dnevnem redu. In bog Kururuman vzejivši se je svet kaznoval s smertjo.

Malo drugače bilo je pri Grenlandecih. Pervi mož, tako pripoveduje Grenlandska pravljica, zval se je Kaljak in bil sam na zemlji. Godilo se mu je dobro: rib in morskih psav mu ni manjkalo za živež in ribjeza olja se je lahko napil, kolikor se mu je poljubilo. Živel je mnogo tisoč let. Slednjič mu je bil vendar dolg čas. Ko sedi neko zimsko noč, ki traja štiri mesece, v svojem berlogu, pogleda tužno na svoj palec. „Palec, pravi, med vseni persti mi najljubši, koščeka tebe bi se rad zuebil, da bi le ne bil več sam na svetu.“ Komaj to izreče in glej, — palec začne rasti. Najprej pregleda iz njega glavica z dvema bisernima očescama, dve nježni ročici in nožici. Ko je bilo vse dovršeno, stala je pred osupnjenim Kaljakom devojka tak mila in krasna, kakor si jo Grenlandec le misliti more. Od tega časa je palec za člen manjši od drugih perstov. Mož je pa od takra

skih in domačinskih pravicah, o konfesionalnih, to je verskih rečeh, o ustanovljenju učnih načel na ljudskih šolah, policijsko—kazenskih in civilno—pravnih zadevah, o načelih organizacije sodnijskih in upravnih gospojk, o predmetih, ki se tičejo dolžnosti in razmer posameznih dežel med seboj in o obliki, kako se imajo obravnavati zadeve, ki so vsled dogovorov z deželami k ogerški kroni spadajočimi spoznane kot skupne.

Taki predlogi pridejo pred državni zbor kot nasvetovani od dež zborov, državni zbor jih pa ne sme predrugačiti, ampak samo s prejeti in potrditi, ali pa zavreči.

To je tedaj vsa avtonomija, katero nam hoče dati Hohenwartovo ministertstvo. — S tem predlogom pa niso zadovoljni ne uctaverneži, ne ne federalci; Hohenwart sam priznava, da ni hotel sé svojim predlogom nič doseči; vse kaže, da hoče ustavoverneže toliko časa za nos voditi, dokler pride pravi čas, da razpusti sedajni državni zbor, s katerim ni nobene sprave, kakor smo vže vzdajem listu izrekli.

Te dni je ministertstvo izročilo državnemu zboru tudi postavu o porazumenju s Poljaki. Koncesije, katere hoče dati ministertstvo Poljakom grede dalje, kakor one, ki jih hoče podeliti drugim deželam. To zbuja sum, da se hoče ministertstvo s Poljaki separatno pogoditi in druge dežele s pomočjo Poljakov in Nemcev pritiskati pa to ne bo šlo tako lahko, posebno pa z Čehi ne. Prvi predlog bode v državnem zboru gotovo padel; ne tako drugi, s katerim se kaže zadovoljna velika večina ustavovernežev.

Naše novo ministertstvo nam je še zmerom orakelj in sami ne verno, kaj bi o njem mislih.

Iz tega vsega pa je razvidljivo, da je v Avstriji zmešnjava zmeram večja. Časi so važni in vže bližnja prihodnost nam zna veliko dobrega, pa tudi veliko slabega, primesti. Torej pozor Slovenci! Čujmo nad našimi pravicami, nevarnost nam preči.

22. t. m. stopijo skup delegacije; kmalo bomo tedaj zvedeli kake namene ima ministertstvo.

Tudi v Transleitaniji se pripravljajo važne reči. Na Hrovaškem bode najbrže zmagala narodna stranka; potem pa poslani Madjaronom vladanje težavno, in jugoslovanom bode morda potem zopet solnce zasijalo.

Na Francozkem prodira čedalje bolj želja po miru; pred Parizom pa traja še zmerom krvavi boj. Z veseljem bi bil sprejet na Francozkem kdorkoli bi si upal mir narediti in bodisi tudi Napoleon.

## Razne vesti.

**(Čudno črešnjevo drevo.)** Znano je, da se okoli Pervčina, Gradišča, Dornberga, Vogerskega in Renč pri Renčah in da od tistega drevesa so vse ostale te vrste v gor omenjenih vaseh cepljene bile. Ta sad, kterega ni popred, dokler ni bila železnična proga do Gorice narejena, nihče obrajtal, donša našim veidel nesamostalnim revnim kmetom v omenjenih občinah vsako leto od 1862 l. sem na tisučih in tisučih forintov. Naj bolj pa čudno je to, da ono drevo vsako leto, ako kaka nima ne pride, obilno rodi. V bližnji goriški okolici pa je dreves tega plemena le malo ali clo nič viditi. Ono drevo, od kterega so vse ostale drevesa cepljene bile, nek se stoji, in vredno bi bilo, da bi se, kadar bi vsahnulo, v dež muzej preneslo, ker je toliko blagra omenjenim občinam prineslo in bode še vedno prinašalo, dokler bode železnica stala. Iz tega se da posneti, koliko bi naši deželi razun drugega, sadjoreja, ktere je umrli fajmošter Vrtovec tako vroče priporočal, dobička donasala, ako bi — predilsko železnico enkrat dodelali. —

**Lovska nesreča.** Dne 25. aprila je vstrelil mežnar v Trenti na bovskem medveda. — Na drugi streli je medved obležal; ali ko je lovec k njemu priteknil ni bil še medved mrtev, in popadel je strele s tacami, ter mu odtrgal celi spodnji del glave, in tudi del jezika. — Medved je kmali potem peginil ali tudi lovec že drugi dan vmrel.

**Nesreče.** Na parni žagi v Solkanu je nek de-

ček žagovino pobiral. Žaga je reveža vlovila in takó razmesarila, da je v kratkem času vmrl.

Vdova Paškolin, kacih 52 let stara, se je v Št. Andreži pri zajemalu vtopila. Bila je v poslednjem času večkrat nekoliko duševno bolana.

**(Brat brata umoril).** Dva brata iz Modreje pri Sv. Luciji sta se več let med seboj pravdala. Tedaj sta imela narok pri Tominski sodnji, pri katerem je eden o prepirni zadevi nekda krivo prisegel. Ko se skupaj domu vrnela, je brat, kateremu je bila prisega na škodo, unega z nožem do smrti prebodel. Kaj več o tem strašnem dogodku priobčimo prihodnjič.

**(Gene Klun),** dvorni svetovavec in nekdanji deželni in državni poslanec kranjski, se je stalno preselil v Švajco. S polno mošnjo se zdaj v svobodni deželi svobodno smeja lehkovernim Kranjcem zaradi poslanstva in avstrijski vladi zaradi mastne službe. —

**(Deputacija).** Petero slovenskih poslancev štajarskih se je v Gradu posvetovalo o prevažnih narodnih vprašanjih; potem so se napolili na Dunaj k ministerskemu predsedniku Hohenwartu, kateremu so razodeli želje Slovencev glede vpeljanja slov. jezika v javne šole in uradnije. — Naj brže so se vrnili s polnim košem obljub. Koliko se jih vresnici izpolne — pozvemo, če bomo živi!

**(Odpoved katoliški veri).** Te dni se je odpovedal katoliški veri in prestopil k luteranski pater . . . . ., milosrčni brat v Gorici, in je koj potem odpotoval v Monakovo. To je že tretji enak primerljaj v dveh letih. Sumilo bi se lahko, da ima protestantska cerkev, ki je ravno nasproti bolnišnice, kak vpliv na č. gospode. A to ni res. Marveč se nam pripoveduje, da je šla vsem trem gospodom — ženitav po glavi. Sembrane Eve!

**(Odpotvanje.)** 6. t. m. je odšel gospod Rebec, suplent na tukajšnji gimnaziji, na Rusko, kjer dobi službo profesorja. Gospod Rebec je izvrsten narodnjak; pečal se je posebno sé slovanskimi jeziki in Slovansko zgodovino. — Obžalovati moramo pri tej priliki, da si morajo ravno nar iskrenejši rodoljubi na ptujem kruha iskati, med tem ko nam domačih moči še zmerom primanjkuje.

**(Tabor v Lesecah)** na Gorenjskem je po c. k. glavarstvu v Kranju prepovedan; taborski odbor se je obrnil do državnih poslancev Slovenskih, da stavijo detično interpelacijo v drž. zboru. —

**(Tabor v Kastavi)** pri Reki bode 21. t. m.; točke so jako važne in zanimive; imeniten je ta tabor tudi zaradi tega, ker vsi Italijanski listi strašno razsajajo in nekam bojazljivo povdarjajo, da v Istri ni treba Slovenske agitacije.

Ta bojazen je dobro znamenje in dokaz, kako potreben je tabor v Kastavi. — Odbornika tega tabora za Goriško sta Dr. Lavrič in Viktor Dolenc; če kede želi tabora udeležiti se, naj se oglasi pri zadnjemu, da mu preskrbi izkaznico za pot na železnici.

**(V čitalnici Goriški)** bode 17. t. m. veliki ples; v kratkem se bode v urši čitalnici predstavljala druga letošnja igra.

**(Ipavska čitalnica)** bode dala 18. t. m. novo opereto našega domačega skladatelja, g. A. Hribar-ja; več Goriških Slovencev se napravlja za tisti dan v Ipavo.

## Poročilo

### O OBČNEM ZBORU SOČE

dne 27. aprila 1871.

Predseduje podpredsednik g. Matija Doljak. — Ces. komisar: c. k. namestništveni svetovavec g. Baron Rechbach. — Zapisovavec: Ernest Klavžar. Nazočih družtvenikov do 66.

Ob 2. urah popoldne naznanja gosp. predsednik začetek seje in povdarja v kratkem pa krepkem govoru namen današnjega shoda.

Po kratkem razgovoru o nekaterih formalnostih se izvoli volivna komisija, obstoječa iz družtvenikov, ki so: gosp. Ivan Ličen, kot prvomestnik in gg. Fr. Povše in J. K. Boštjančič. Pri volitvi predsednika je od danih 62 listkov.

Z veliko večino 53 glasov je izvoljen gosp. doktor Anton Žigon za predsednika. Dr. Tonkli je dobil 15 glasov.

Gosp. dr. Žigon prevzame predsedništvo, se zahvaljuje za dokazano mu zaupanje ter obljubuje, da hoče po svojej moči pospešavati družtvene namene.

E. Klavžar prosi besede in jo dobi. Omeni, da se je danes premenilo predsedništvo. Dosedanji g. predsednik Dr. Lavrič, kateri se je toliko trudil za naše družtvo in za slovenski narod sploh, kateremu smo dozdej pri vsakej priliki svoje zaupanje skazali in ga v mnogovrstne važne zastope volili, on, ki je za narod vse žrtvoval: svoj čas, svoje zmožnosti, svoje zaslužke, javne službe in celo svoje zdravlje, on ni več od danes naprej predsednik našega družtva, kateremu je bil od

začetka do zdaj duša. Marsikateri izmed tukaj zbranih g. družtvenikov je radoveden; zakaj ne? in še bolj se bodo čudili Slovenci na Tržaškem, Kranjskem, Štajarskem in drugod, zakaj nismo našega Lavrič-a volili. Mar smo mu nehvaležni postali, ali je naše zaupanje zgubil?

Slovenski bratje, ni eno, ni drugo ni res; temveč mi nismo volili danes dr. Lavrič-a, ker ga resnično ljubimo, ker smo mu hvaležni in ker želimo, da bi ga še dolgo ohranili. V sled svoje nevtrudljive delavnosti na narodnem polji je že nekoliko časa bolehav, in zatega voljo smo se dogovorili, da mu dovolimo primeren počitek, da se oddahne in sopet okrepi za nadaljno delovanje za narod, svobodo in napredek.

A primerno se mi vendar zdi danes, da skažemo še drugače svojo hvaležnost in ljubezen in da javno vzemu svetu razodeneemo svoje zaupanje do Dr. Lavrič-a in v ta namen nasvetujem: „Naj slavni zbor naroči odboru, da sestavi primerno zahvalnico in zaupnico in da jo izroči o svojem času nevstrašljivemu horitelju za brambo narodnih pravic — Dr. Lavrič u.“ (Dobro, žicijo!)

Dr. Lavrič u se zli nedostojno, da se ga tako ni: obraz hvali, sicer se zahvaljuje za dosedaj dokazano mu zaupanje in zagotavlja, da je njegovo največe veselje med Slovenci biti in za Slovence delati in da je tej lepi nalogi svoje življenje posvetil.

Klavžarjev predlog se potrdi enoglasno in navdušeno.

Pri volitvi odbornikov je oddanih 66 listkov. Absolutno večino glasov so dobili: gg. Matija Doljak in Viktor Dolenc vsak 64 glasov; Ernest Klavžar 62, Jože Nanut 60, Josip Dr. Jakopič in č. g. Marka Vales vsak 58, gg. France Leban in Josip Faganel vsak 54 in č. g. V. Stubelej 48.

O drugi točki dnevnega reda, sklenu zbor, da ima tabor biti in pripusti po kratkem besedovanji zastran kraja, kje bi se imel napraviti, skrb za kraj, dan in prostor družtvenemu odboru. Potrdi se tudi program toberov, kakor ga je odbor nasvetoval.

Le točka zastran gospodarstva v Trnovskem gozdu, katero zagovarja gosp. J. v primernem, prav jedernatem govoru, se nekoliko popravi, in sicer s pristavkomu gosp. Doljaka in Figel na tako le:

„Naj se vpelje v Trnovskem panovskem in podsabotinskem gozdu boljše, deželnim interesom vgodnejše gospodarstvo s posebnim ozirom na zatrite pravice sosednih občin, katere naj se sopet ožive.“

S tem je bil zbor sklenjen ob 4. uri popoldne.

\*) Opomniti moramo, da je gosp. dr. Lavrič sam svoje prijatelje prosil, naj bi vsa za zdaj ne volili. Vred.

**Listnena vredništva.** Ujdetekub: Lakor vidite, smo porabili prosimo, depute te nam pogostoma. — Dopisnikom iz Pe valine in iz boviške doline: Preklesno dole: pekođu č. —

Dop iz Gorice: Se ne mečamo v verske reči. — Več naročnikov, posebno iz Tomiškega, se priklaga, da niso prejeli zadaje „Soča.“ — Ker smo jo vsem poslali, prosimo detične gospode, naj blagovoljno na polti reklamirajo, kar od ne stare.

Po sklepu odbora političnega družtva „Soča“ bode:

## Tabor v Renčah

pri Gorici 11. Junija 1871.

Vabilo in program bode odbor priobčil v prihodnjem listu. —

Toliko danes na znanje p. n. udom „Soča“ in družtvenemu Slovenskemu občinstvu.

V Gorici 10. Maja 1871.

Odbor polit. družtva „Soča.“

## „Slavija“

vzajemno-zavarovalna praška banka

izposojuje kaveije

za državne in privatne službe

z najcenejimi pogoji in proti dvanajstletnej amortizaciji onim prositeljem, ki se na smrt zavarujejo z najmanje 1000 fr. Natančnejša izvestja podaja

GLAVNI ZASTOP

vzajemno zavarovalne praške banke

SLAVIJA.

V Ljubljani

Jan Lad. Čeruy.

se je spreminilo v 5 razredni francoski kolegij, ker je bila tačas naša kronovina. Kakor znano, pod francosko vlado in posebno v šolstvenih zadevah se je prav dobro počutila. Ko je padlo francosko vladarstvo, postalo je sopen c.k. avstrijski 6 razredni gimnazij in leta 1850 se zedinil z dveletnim medrosloveskim učiliščem 8 razredni državni viši gimnazij 1. reda; to vsled najvišega sklepa 18. novembra 1855.

Ko se je vpeljal l. 1849 nov učni načrt, se je našim gimnazij marsikaj premenilo in posebno prva leta se je moralo mnogo ovir premagati. A bile so vendar zadnje in zmogljive moči, ki so si trdno za zvesto prizadevale, pospeševati korist učence se mladeži.

Iz poprejšnje dobe bi imenovali lahko več gospođov profesorjev gramatikalnih in humanističnih razredov, kateri pa živajo že vsi pred večnim Bogom zadovoljni nad svojega truda. Eднеga pa vendar ne moremo prezreti, najpospešnejšega med vsemi, — ranjšega Menzel-na. — On je bil tudi prestopil v novo dobo in po odhodu gospođa vodje Stimpel-na v Trst prevzel je l. 1856 začasno vodstvo našega gimnazija.

Že pod vodstvom gospođa Stimpel-na in njegovega naslednika Menzel-na je cvetela za ministra za uk in bogočastje Leo graf Thun Hohenstein-a, še dandanes slavnega spominja, nemška centralizacija tudi na našem gimnaziju. A bodimo pravični! kedor je Menzel-na poznal, mora priznati, da je bil izvrsten učitelj, kateri si je resno prizadeval za duševni vspah njemu izročeniš dijakov. Bil je izvrsten jezikoslovec, ki je dobro razumel ne samo klasične jezike, ampak odlikoval se je tudi v novih modernih jezikih; gladko mu je tekla italijansko, francosko in anglesko, govoril je celo novogrški jezik. Znani so razni njegovi sestavki v vezanej in nevezanej besedi, kateri se nahajajo v časnikih in letnikih goriskega gimnazija.

Hujša doba pa napoči l. 1859, ko prevzame vodstvo gospođ Karol Holzinger; ta je bil najhujši, zagrizljeni Nemec, ki bi bil rad vse, kar ni bilo nemško potopil v žlici vode; silna borba se vname tedaj z nekaterimi profesorji, posebno pa z verlim g. J. Solar-jem, kateri se je krepko potezal za bolji vspah slovenske mladine na narodnej podlagi. Konec tega boja je bil, da je izvrstni učitelj S.... naš gimnazij zapustil, odidši na Ljubljanski, za katerega je bil imenovan 26. junija 1867.

Bili so še drugi narodnjaki, naj imenujemo g.g. J. Pajk-a, Jesenko-ta in Pleteršnik-a, ki so si vsi drugim pomagali, vidivši, da se ne da sé strastim, zagrizjenim nemcem H..... — sicer vselej prav prijaznega obraza — nič opraviti. A uzrok temu, da niso tu ostali ti gospođe, ni bil edini vodja, ampak tudi neki drugi, ki se sicer vedno kakor narodnjak vede, kateremu pa ni znano, kakor moramo soditi iz raznih prikazni, da prave je le edino pravo, ker človek, ki ravna le po vgodnosti (*opportunitati*), ne more biti nikakor ustanovitelj.

Nastopilo je leto 1869, julija meseca potegne veter od juga in odnese nam steber Velikonemštva v severne kraje Holz.... bil je imenovan kot deželni šolski nadzornik za Štirsko. Vse hvalisanje in grdo prilizovanje v poročilih o njegovem odhodu v letniku goriskega gimnazija 1869 str. 60 in v nekdanji „Domovini“ v uvodnem članku „Slovo od Gorice“ je moralo se vsacemu, ki je tačasne razmere poznal, le prisodati; ali imeli so ti gospođe temu svoje uzroke. Nastala je tačas zopet nova era.

Deželno šolsko svetovalstvo se je ustanovilo 1. julija 1869. Začasni vodja gospođ Sch..... je bil z Najvišim sklepom 11. sept. 1869 potrjen. Nekaterim svojim zvestim ovčicam je rekel odidivši nadzornik H..... Bojim se, da začne po mojem odhodu gimnazij hirati. In zdi se nam, kakor da bi se že preroka besede vresničevale. Ne da bi obžalovali, da je centralistični germanizator odšel, Bog tega ne daj! kaj takega nikdar ne mislimo. Ali po-

glejmo si nekoliko današnji stan našega gimnazija.

Pred začetkom tekočega šolskega leta se je mislilo, da se bo podučevanje na narodni podlagi vpeljalo na gimnaziju. Po učnem načrtu gosp. Klodič-a, sedanjšega Istarskega deželnega šolsk. nadzornika bi se bilo islo v goriskih srednjih šolah na mestu nižjega gimnazija in sicer realke dva realgimnazija s 4 razredi vsaki, in sicer eden z učnim jezikom slovenskim, drugi z italijanskim vpeljati; drugi deželni jezik, kakor tudi nemški bi bila obeh zapovedan predmet. Natanjko razložen nahaja se ta učni načrt v gosp. Klodičevi brošuri: „Antrag bezüglich der Herstellung eines gemeinsamen Unterrichtes für das Ober-Gymnasium, Ober-Realchule und Lehrerbildungsanstalt.“ Gosp. Klodič je odrinell v Istrijo; naša nada je pa za letos po Soči v morje splavala in ostane morebiti še za dalj časa tam v globini morja pokopana. —

Kako bi pa bilo mogoče, ta učni načrt hipoma bodisi tudi le v I. razredu še letos vpeljati??

Poglejmo si nekoliko učne osebe na našem gimnaziju.

O začetku tekočega leta bili so med poprejšnjimi učitelji: gosp. vodja Schaffenhauer; D.r Cega za italijansko; Dr. Gregor Tušar, po rodu Idričjan, Jan. Psenner iz Tirolov, Josip Culot Goričan, vsi trije za klasično filologijo; gosp. Dr. Foytzik, pred prof. na Padovanskem vseučilišču, učil grščino samo v 7. in 8. razredu, in je le temu gimnaziju prislonjen.

Fähnhammer, Velikonemec, za nemščino in zgodovino, po lastnem izreku edini steber in trdna skala vse učnosti.

Hafner za zgodovino; zraven te predava, tudi slovensko in računstvo na spodnjem nižjem gimnaziju kakor je že na Celjskem gimnaziju učil več let; rojen je v Sezani na Krasu.

Lazar prof. naravoslovstva in matematike, sodajni kustos deželnega muzeja, rojen v Kanalskem okraju, vrli narodnjak ustanovitnega značaja, in dva prof. veroznanstva gosp. And. Marušič na nižjem gimnaziju iz St. Andreža pri Gorici in Lovre Pertout, Goričan, učil veroznanstvo na višem gimnaziju, obadva uda deželnega šolskega svetovalstva, kakor cerkvena zastopnika.

Pred začetkom tega šolskega leta in med šolskim letom so nas zapustili sledeči gospođe: France Schedle in doktor Cega, ki sta dobila izpraznjena mesta v Trstu in med suplenti zapustili so nas gosp. Budal, Borghi, Fiegl in Tschanel; ednega, Socou-a, rojenega Goričana je nemila smrt pokosila še v mladih letih. Med poprejšnjimi suplenti ostal nam je edini g. Orešec za slovensko, iz Štirškega doma, marljivo učitelj in lepega ponašanja, ki bi marsikteremu že ostarelemu suplentu v lep izgled služil.

Te spremembe se veda so napravile dosti homatij in zmešnjav, kakor ni bilo skoraj drugače mogoče; ali žalostna osoda našega gimnazija je ta, da šteje leto za letom toliko suplentov, kar gotovo ne more biti v korist šole pri vednih spremembah. To edino se mora odislemu gosp. nadzorniku Klodiču očitati, da ni imel toliko poguma, veliko to napako ministerstvu očitno razodeti in enkrat za vselej odstraniti.

Suplenti pridejo in grejo, ravno kakor v sodajni dobi avstrijski ministri, le s tem razločkom, da uni večidel s praznim, ti pa z dobro napolnjenim žepom. Kako veliko škodo pa trpi šolska mladež pri takih vednih eksperimentih, to lahko vsak sprevidi, ki se je količkaj z podučevanjem pečal.

In vendar je bil naš sodajni deželni šolski svet sklenil, da naj se letos le suplenti najmejo; prišlo jih je torej novo lepo število, od katerih se je eden g. Gilli že zopet poslovil pred koncem leta zaradi bolehnosti; ostalo nam jih je pa še zadosti; za prihodnje leto se raspisejo njiva mesta.

Videti hočemo potem, kako se bo pravičnim našim tirjavam zadostilo od strani deželnega šol-

skega sveta, ki zdaj obstoječ iz večine Lahov pristanski prezira vse pravice slovenskega naroda.

Morebiti bo to ravno tako skrbelo, kakor je skrbelo ravnateljstvo pri nadomestovanju odšlih profesorjev in suplentov z novimi suplenti.

Poklican je bil prvi neki W....., Bavarec po rodu, koj o začetku šolskega leta; čudna prikazen za vpeljavo I. slovenskega ali italijanskega razreda, kakor se je ta čas mislilo — je ta starikasti suplent, kteremu so lasje že vsi skoro osiveli, ne vem ali zarad prevelike učenosti, ali zavoljo puhčnega duha multum consumatae cerevisiae. O strah in groza! kaj zagledam! hlačice si je na stolu modrosti? ne! hrže morebiti na onem pisarne, ubi post unigue confluentem cerevisiam denique consumitur mixtum compositum vinum cum oleo, — tako izbrusil, da kakor si dijaci smehljaje v ušesa šepetajo, platničko prodaja. —

Ta kras in kiné pa že ni, so ve da, zadostoval vsem našim potrebam. Poklicalo se je še nekoliko drugih suplentov; med temi pride tudi neki K.... iz Beča, po rodu Moravec, jako prijazen in pobožen duhovec; slišim praviti, da so ga vidili, kako da je celó čez Travnik idši breviarium romanum rabrum molil, med tem večkrat klicaje svoja dva vedna spremljavca — kodrasta Muftija. — Da pri vsi svoji pripravnosti ni še dosegel stanovitne službe, je čudna prikazen, dasiravno ima že blizo 40 let. Zna biti, da doseže tukaj svoj namen. Zakaj neki ne? je vendar li naš visoki deželni šolski svet take učitelje visokemu ministerstvu v službovanje priporočal, ki nimajo prav nobenih dokazov svoje sposobnosti in znanstvene zmoglosti, k vedim da ima eden ali drugi iz med njih dobrega strica. Naš gosp. K.... je pa vsaj za spodnji gimnazij izprašan. Da, žali Bog! enacih razmer v enacih šolskih zadevah se težko po vsem Avstrijskem nahaja. To naj zadostuje, akoravno bi vedeli še marsikaj povedati. Samo edno ne smemo zamolčati, da ta gospođ posebno izvoljena piščeta svojega razreda pod svoje varstvene perutnice, kokljt enak, na svojem stanovanju zbira — o tem naš gospođ vodja nič ne ve, ali — noče vedeti. — \*)

Tretjega suplenta je ravnateljstvo iz daljne Šlezije poklicalo, nekoga gospođa Ap...., ki je v tej službi že tudi precej ostarel, pa v vsem drugem spodobnega ponašanja, kakor tudi naj mlajši suplent gosp. Artelj, ako se mu to od lahonske in nemške stranke ne šteje v groh, da je rojen Slovenec in celó Kranjec. —

Prihodnjic morda še nekoliko o naši realki.

## Nemško-francoska vojska.

Ko se je sklenil začasni mir, so se prikazavala v Franciji prečudna znamenja prihodnje notranje vojske, znamenja bodočega strašnega klanja med posameznimi trestljani Pariza. Ljudstvo je bilo, kar tiče daljnega postopanja, dvojnega mnenja: nekateri so bili za nadaljevanje vojske, nekateri za konečni mir. Pri sedaj potrebnih, novi volitvi narodnega zastopništva, katero bi se imelo pogajati zarad mirovnih pogojev ali dalnje vojske s pruskimi zastopniki, se pričnejo voditelji obeh strank bolj strastno napadati. Izid volitev je bil v smislu konservativne in orleanske stranke. Posamizni poslanci so sicer pri obravnavaš jako previdno postopali, ter se tu in tam še v ver-

\*) Ve. in e nekda še prepovedal. Fred.

rad tical v svojej votlini in nij se več dolgočasil. Ko mu jame slednjic žena še otroke roditi, bi se bil same radosti stopil. A to veselje bilo je le kratko. Otroci so kaj radi in obilo pojedali in vsak krat, ko je stareca glad lomil, bila je skleda vže prazna. Ubogi Kaljak je od dne do dne bolj sub postajal, da slednjic nij bil debelejši od kakega slanika in otožne mislj so mu rojile po glavi. Žena je sprevidela, da mora biti temu enkrat konec. „Čuj, starec,“ reče mu neki dan, „nama gerda kaže: otroci se muožē; čas je, da se jim umekneva. Umriva!“ Mož nij imel ničesa zoper besede svoje pametne žene. Vlegla sta se in umerla. Tako je prišla po Grenlandskej pravljici smert na svet.

August Leban.

## Slovenija

### njena hčerka na Beneškem.

Kaj ječeš se ti krasotica?  
Kaj v klavnih mislih živiš?  
Si tudi ti moja hčerica,  
Mi vedno pri srci stojiš.  
Glej! tvoje sestrice na Dravi,  
Na Soči, na Savi si že  
Pripravljajo lóvor, da v slavi  
Veselo vse ovenčajo me. —  
Ah! mamica draga, in mila!  
Okove in žulje poglej,  
Ki nosim, in bom jih nosila  
Jaz, v svojem domovji vselej.

Jaz nisim ne v vradu, ne v šoli,  
Če prav tu od vekov živim;  
Ko tujka baročim okoli,  
Le v cerkvi zavetje dobim.

Ne poznám veselja, radosti,  
Le solza mi solzo razl  
Po bledem obličji, do kósti  
Me laška pijalka mori.

Kdar dajo lovórske vezila  
Ti hčerke, v praslavni spomin,  
Jaz bom milotinke glasila  
Pod verbo, potem pa — pogin.

In, mamka na mojo gomilo  
Te prosim, položi na njo,  
Cipresove tužno vezilo,  
In kani z očesa solzò. —

Ne misli tak' hčerka slovenska,  
Ne obupaj na lastni prihod;  
Naj pride še sila paktlenska,  
Ne uniči slovenski zarod!

Domoljub na Beneškem.

stah republikancev skrivali, vendar je začela že nasprotna stranka terditi, da dobivajo konservativci preveč vpljiva na Francozom in da hočejo, ako oslepijo ljudstvo zopet cesarstvo vpeljati. A da bi cesarstvo obveljalo, to je Francoze hujske strašilo, ker so večidel vsi natančno sprevideli, da bi ne bila Francija nikedar zašla v sedanjo, pomilovanja vredno nesrečo, ko bi ne bil Napoleon III. zlorabil za svoje namene naj višjo oblast, katero je pridobil po revolucionarno-državni zvižaji.

V prvi polovici meseca februarja se pričnejo pogovori zaradi dočasnih mirovnih pogojev, katere predlaga Thiers narodnemu zastopništvu 28. istega meseca, po konečni določbi v ožjem parlamentnem okrožju. Francozom so bile pogodbe prav hude. Francija, ako si je sploh hotela mir pridobiti, je n. p. morala zavezati se, da pripusti petino Elzasije Nemčiji, da plača pet milijard frankov, da odpre zmagovalcu duri glavnega mesta, i. t. d.

Narodno zastopništvo potrdi začasne mirovne pogoje in Prusi zasedejo 1. marca nekatere predmestja, ter se odpočijo po dokončani veliki vojaški svečanosti 3. marca zopet iz mesta.

Menila je sicer Francija, da, ko se konečno mir sklene in ko izpolni nekatere pogoje, odkriža kmalo zunanjega sovražnika; a rodi se ji v lastnem osorčju še hujski sovražnik. Doslej je bil Thiers v Franciji vsega gođen, drugače hoče biti v bližnji bodočnosti. Republikanci se strogo ločijo v bolj mirne in v radikalno-socialistične „rudeče.“ Pred durmi je kervavi, huti boj nasprotnih strank; sinovi ene matere se začnejo strašno bit!

Med tem, ko izdelava postavno narodno zastopništvo v Versailles-u novo srenjsko postavo, osnujejo „rudeči“ v Parizu uporni centralni odbor. Pričnejo se najprej pogovori, kako bi se pogodili uporniki s postavno vlado, ali vse je bilo zastoj! Priti je moralo h keravnim dogodbam. Velikanoč je za Francijo kervava. Francozi hrepene po lastni kervi! Pariz je v rokah upornikov, ki v vsakem obziru strastno postopajo. Versailleska vlada zbira vojake, ter jih pošilja proti srcu lastne domovine. Pariz se zopet obleže, in naskakuje; razdirajoče bombe padajo v mesto. Med uporniki so veliki neredi, vsa disciplina je skaljena. Klanje Francozev med seboj se nadaljuje; Parizanom se žuga, da pride Prus pomirovati. Uporna vlada postaja vedno krutejša. Že je do današnjega dne preteklo skoraj 50 dni, odkar so čete narodnega zastopništva začele vojsko proti upornikom in a koravno zo se neprenehoma tolkli, vendar nimajo še v svojej oblasti Pariza, katero mesto hočejo uporniki braniti do zadnjega dehljaja.

(Konec prihod.)

V Gorici 23. maja. — (Izp. dop.) — Dne 1. oktobra 1868 je deželni poslanec in odbornik Dr. Deperis v precej obširni interpellaciji ostro grajal vlado, da prezira pri podeljevanju javnih in posebno viših služeb, domačine in da daje prednost tujcem, tudi takim, ki niso zadosti zmožni deželnih jezikov in ki tudi ne poznajo deželnih potreb. Navedal je med drugim, „da se mora šteti izjemno srečnega tistega sinu Primorskega, kateremu se po 30 letni službi posreči, da dobi mesto, katero ni izmed najnižih.“ Popisal je v precej živih barvah na vse strani nevedne nasledke takega ravnanja vladinega in sklenil je z vprašanjem: Ali hoče vlada še domače uradnike prezirati in visoke službe dajati tujcem, kateri ne poznajo niti jezikov niti razmer deželnih? — 2. Zakaj nasprotuje vlada v tem obziru ljudstvenim željam in kaj namerava doseči držo s takega načela, s katerim si srca deželanov poprej omrzi, kakor prikupi? —

To je bila lepa, primerna, važna in potrebna interpellacija, kaj ne, da? in kakor so jo podpisali skoraj vsi poslanci, tako bi jo bili gotovo radi podpisali tudi vsi deželani: Italijani in Slovenci.

A čudo, preveliko čudo! mož, kateri je interpellacijo sestavil in še kak drugi, ki jo je podpisal z onimi vred, katere je poklicalo, bodisi zaupanje deželnega odbora, kot ljudskega zastopnika, bodisi previdnost visoke vlade v deželno šolsko svetovalstvo, vsi tevi prvaki v deželi, so podpirali, so priporočali nesposobnega tujca, realkeinega vodjo g. Gatti-ja pri ministerstvu, da je dobil — rekli bi skoraj — najvaž-

nejši službo v deželi, službo deželnega šolskega nadzornika, dasiravno ni manjkalo domačih, sposobnejših mož za ta posel. In zakaj to? Prav po modernem — liberalnem principu: Ker ni nobenega sposobnega Italijana, ne sme biti niti Slovenec, naj je še tako sposoben — in zatorej izvolimo Nemca, če tudi ne zna nobenega deželnega jezika, če je še tak revež v svojej službi, če mu je toliko mar za deželne koristi, kolikor za lanski sneg, če je tudi na pol mrtev, kaj vse to dě, da le ni Slovenec! In posebno prednost ima tisti Nemeč, kateri ne zna niti pičice slovenskega. Živila doslednost, in živijo, novomodni liberalizem!

In zares nesposobnejšega šolskega nadzornika ni bilo skoraj moč dobiti in naj bi se ga bilo z laterno pri belem dnevu iskalo. Saj je Narodov dopisnik povedal, da so skoraj edini duševni pridelki katere je G... v ranci „Domovini“ in v „Wochenblattu“ priobčil — ukradeni. Pisatelj teh vrst se tudi iz dijaških let spominja, kako je G... na zgornji gimnaziji izvrstno zgodovino predaval. Tri četrti uro je s „Pütz-om“ v roci izpraševal, — in vstrežal mu je posebno, kedor je nalogo, kakor očenaš, od besede do besede molil, potem je razlagal tudi s knjigo v roci geografska imena — in redno je sklepal uro z naročilom: „Nehmen Sie für nächstens zwei Blätter weiter.“ — To je bilo vse in konec leta, smo znali dijaki toliko zgodovine, kolikor o začetku, če se ni kedo sam še posebno za to briga!

G... je posebno za Slovence skoraj nemogoč, to je, zdi se nam nemogoče, da bi on svojo novo službo, kolikor zadeva slovensko stran, dejansko opravljal, ker ne zna jezika in ker je že od nekdaj tako bolehav, da se mora prav pogostoma celo iz stanovanja v šolo voziti. Kako bo občeval tak mož z našim ljudstvom, kako se slovenskimi otroci — in kako ba tudi prihajal v naše šole. Bog mo! Na Banjsice, v Lokovec, na Št. Viško goro i. t. d. i. t. d. se ne popelje v broomu.

Pa kaj ni prav nobenega v deželnem šolskem svetovalstvu, kateri bi bil branil pravice Slovencev ter nevstrašeno protestoval proti takemu predlogu? Da! č. g. profesor Marušič je glasoval proti predlogu — ali je pa tudi protestoval proti takej kričej krivici, ali je zahteval da se zapiše protest v zapisnik in da se pošlje s predlogom tudi zapisnik ministerstvu, da bi ono iz razlogov navedenih v protestu slišalo vsaj eno nasprotno mnenje, o tem se nič ne ve in se menda tudi tako precej ne pozve. Če bi vedeli za tak protest, bi lahko vlado dolžili nepravčnosti — tako je skoraj ne moremo, temveč, ker vemo, da so bile od italijanske strani najveljavnejši osebe pri ministru Jireček-u samem, in da so tam osebno novega nadzornika priporočali. Če se ni nikedo naših zastopnikov — razum morda v slov. časnikih, — oglasil, ima vlada lep izgovor, da so se ji od nasprotne strani tukajšnje razmere napačno razodele in da ni poznalo naših želj in potreb. Tedaj spada vsa odgovornost za deželno šolsko svetovalstvo in na tiste zastopnike še posebno, kateri so v prvi vrsti dolžni zagovarjati in z vsem pogumom nevstrašeno braniti slovenske interese.

Še nekoliko o tej zadevi prihodnjč.

V Gorici 22. maja. — (V obrambo Soče) Sopot bi trebalo skoraj ves list napolniti, ako bi hoteli obraniti polit. društvo Soča in njen organ novih napadov v Novicah in v Slov. Narodn. A kam pridemo, ako bomo take nevšečne prepire dalje med seboj trpeli in na veliko veselje svojih nasprotnikov vsemu svetu javili? Kedo nam bo potem še vero dal, enim in drugim, da smo zares pravi rodoljubi in da nam je edino mar, pospeševati narodove koristi, zagovarjati in braniti njegove pravice in potezati se za njegov vsestranski napredek? — Tukaj podajamo le še nekatera pojasnila o tem, kar se nam v zadnjem Novičinem dopisu očita in potem končamo vsaj od svoje strani nevšečni prepir; naj se potem o nas sodi, da smo krivični ali bojazljivi, ali pa naj se nas izgovarja s znanim nemškim pregovorom „Der geschichtere gibt nach.“

Naša skrb bo, da dopolnimo vestno svoje društvene in časniške dolžnosti, občinstvu pa ne zabranimo, da o nas sodi, kakor mu je drago.

Kedo je govoril o dr. Tonkli-ju besede, katere navaja g. Nov. dopisnik, ne vemo. Sočin poročevalec ne. Sicer ne more biti odgovorno niti družtvo, niti katerasibodi stranka za to, kar govori ena oseba.

Nasvetov in razgovorov zastran formalnosti pri volitvi društvenega odbora nismo sprejeli v svoje poročilo, prvič, ker ni bilo prostora, kar nam

bo vsakedo verjel, kedor pogleda naš zadnji list in drugič, ker so to suhoparne in ne bistvene reči. Opazujemo pa, da niso bile take formalnosti, kakoršne so nekateri gosp. društveniki prepozno zahtevali, pri nobeni poprejšnjih društvenih volitev v navadi, ne takrat, ko smo volili Dr. Tonkli - a za predsednika in v odbor gg. Jeglič-a, Dr. Abrama in druge in tudi nikedar pozneje. Vedno smo se zanašali na znano slovensko poštenost in nikomur ni prišlo na misel, da bi se drznli kak neopravičen vdeleževati se pravic druženikov.

Poročevalec o zadnjem zboru je poslal svoje poročilo iz Ročinja, kjer se je nekoliko dni mudil zaradi bolehavosti; številke so bile v istem vse natančno zapopadene. A vrnila se je tiskovna pomoč, kakoršna se našim ital. stavcem rada pripeti. — Kedor ne verjame, se tega lahko prepriča pri vredništvu našega lista iz čistega, nepopravljenega rokopa in iz treh korektur.

Svojega mnenja o verskih zadevah ne bomo razodevali na tem mestu; čast, naši naročniki posnamejo s časom lahko iz našega lista. — Naj dokazemo h koncu strastnost gosp. Novičinega dopisnika:

Da spodtika vsemu, kar se v društvu Soči godi, hudobne ali vsaj nepošteno namene in sredstva, enako tudi društvu poročevalcu — to gotovo ni brez strasti. Kako jasno pa govori duševna razburjenost iz stavka: „Pa za vse to ni meni nič mar in ne bi bil teh reči še omeil ne, ko ne bi se bill gg. „de la Commune“ nad mojim dopisom spotkali in svojih števil po svetu raztrobili v dokaz, da za njimi stoji — 50 kmečkih druženikov? — a ne „ljudstvo!“ Ljudstvo? Wer lacht da? Ko bi bilo to mogoče, da bi bil kak kolovodja s petdesetimi nezvedenci politiška stranka, potem nam ne manjka politiških družen na Nanosu, — na Krasu in drugod — ovčarjev namreč (Zahvalite se Kraševci! pis.) s čedami.“ — Kaj izrazuje ta stavek, kaj posamezni izrazi n. pr. „gg. de la Commune“ — „50 kmečkih druženikov“ — „s petdesetimi nezvedenci“ — „ovčarjev s čedami“?? — Kedor o kmečkem stanu tako nepremišljeno - zaničljivo piše, pri temu je priklopela strast do vohunca. Sicer ni res, da je bilo olikanih le tistih 13, kateri so za dr. Tonkli-ja glasovali, še več jih je bilo prav gotovo na nasprotni strani; tudi ni res — da so naši kmečki druženiki — „nezvedenci“; skoraj vsi znajo dobro brati in pisati in imajo razumnosti dovolj za javno intereso. Sramotno, čez vsu sramotno je, da se držne Slovenec, kateri se ponaša z rodoljubjem, svoje kmečke sobrate primerjati — ovčarjem. Gospodine! še pet takih dopisov, pa ste kaznovani, kakor in bila kmalo kaznovana strast. —

S takim neopravičenim ščuvanjem in zasramovanjem kaže gosp. dopisnik jasno zadosti, kako da mu ne gre niti za društvu „Soča“ kot tako, niti za stari odbor, niti za novi, in koliko da mu gre za našo reč sploh in posebno za pomočke, kako pospeševati jo na Goriskem, itd. itd. Če mu gre res za to, evo! današnji dopisnik iz Solkana mu kaže poštenjši pot, kakor ono neprestanega ščuvanja po slovenskih časnikih.

Narodov dopisnik nasvetuje novo društvo. Zakaj ne? Potrudite se in združite potrebne moči, če menite, da bo to uspešno in da ne nastane iz tega še večja nesloga. Nam se zdi primernejši nasvet našega Solkanca. Sicer ne moremo zamolčati, da je obudil Vaš predlog v nas nek sum, katerega je nekdo tako-le izrazil: „Iščo se društvo za predsednika.“ S tem polagamo pravdo „ad acta.“

iz tržaške okolice 18. maja. — (Izv. dop.) — (Sola v Škorkolji; — Cittadinove lamentacije zastran kranjskih duhovnikov v Trstu.) — Mestni zastop teržaški je pretresal v seji 12. t. m. predlog, da se napravi 4. razred v ljudski šoli v Škorkolji, katero je pa v istej seji prekrstil v „scuola del Belvedere.“ Ker je pa ta šola v okolici in jo obiskuje večina okoličanskih otrok iz Škorkolja, Rojana in Grete, je tirjal g. Naberger po vsi pravici, naj bi se v tej šoli tudi po slovensko podučavalo. Ta predlog se je izročil šolskemu odseku, da o njem o svojem času poroča. Tržaški list „Cittadino“ je v 133. listu priznal to potrebo; a boječ se, da ne bi se poslovnil laški otroci, je izrekel željo, naj bi ne bil slovenski jezik obligaten za italijanske otroke, ampak le prosti predmet.

Najbrže je pa obudilo to mnenje nevoljo pri Cittadinovcih, kajti v 135. listu preklicuje skoraj svojo besedo, rekoč: da ne najde opravičeno zahtevanje, da se vpelje v omenjeno šolo slovenski jezik kot obligaten, ampak naj bode le prosti predmet za italijanske in tudi za slovenske otroke.

Vendar, toži dalje Cittadino, „ni slovensko podučevanje v Škorkolji še toliko nevarno Italijanom; a drugo, veliko večji žaljenje jim je slovenizovanje v katoliških cerkvah tržaških.

Tukaj je vsa služba božja slovenska, duhovniki so vsi Kranjci, ki ne razumejo italijanskega jezika in so tedaj nesposobni za svoj posel. O tej zadevi, kličo C., bi moral tržaški municipij svoj mogočni glas povzdigniti in ako ne pojde drugače, naj ne dovoli za cerkvene potrebe beliča več i. t. d.“

Kako čudno se glasijo take jeremijade v Citt.

predal! Komur je cerkev „santa bottega“, ta bi se imel pač malo brigati, ali se v njej kitajsko ali hotentotsko trguje, tamveč ker je trgovstvo kozmopolitično.

Sicer je C. o duhovskih zadevah v Trstu tako slabo podučen, da bi se skoraj lahko trdilo, da ne pogledajo niti njegov vrednik, niti njegovi pomagavci nikoli v katero si bodi kat. cerkev, ker sicer ne bi o tem tako napačno poročali. Koliko krivice se godi Italijanom v tržaških cerkvah, se vsakdo lahko prepriča iz sledečih pojasnil:

Pri sv. Juštu je zjutraj slov. pridiga, ob 11 uri laška pridiga, popold. laški kerščanski nauk in litanije. — Pri o. o. Jezuitih je vsa služba božja izključivo laška. — Pri starem sv. Antonu je popoldne laška pridiga, popoldne pa sl. keršč. nauk. — Pri novem sv. Antonu zjutraj slovenska, ob 9<sup>1/2</sup> uri nemška, ob 11<sup>1/2</sup> pa italijanska pridiga; popoldne slov. keršč. nauk in litanije in blagoslov, proti večeru pa zopet litanije in blagoslov v laškem jeziku. — Pri svetem Jakobu zjutraj slovenska pridiga (laška je mogla izostati, ker ni bilo poslušalcev); popold. slov. kerščanski nauk in litanije. — V siromašnici je vse izključivo laško, akoravno je tam veliko Slovencev.) Pa tudi kar se duhovnov tiče, ni se bati, da bi Kranjci mesto poslovenili, kajti med 41 duhovnov je le 7 Kranjcev, in tudi tevi so italijanskega jezika toliko zmogni, da popolnoma zadostujejo svojemu poklicu. Večina duhovnov v mestu je Istranov in Tržačanov, kateri so razdeljeni tako-le: Pri sv. Juštu 2 Tržačana, 1 Istran, 1 Kraševac; — pri podružnici sv. Roženvenca 1 Istran; — pri novem sv. Antonu 1 Tržačan, 1 Istran, 2 okoličani, 1 Goričan, 5 Kranjcev; — pri starem sv. Antonu 1 Tržačan, 2 Istrana, 1 Kranjec; — pri sv. Jakobu 1 Tržačan, 1 Istran, 1 okoličan, 2 Kraševci; — v siromašnici 1 Istran; v bolnišnici 2 Istrana; na pokopališču 1 Tržačan, Vseh skupaj je torej 16 Istranov, 4 Kraševci, 3 okoličani, 2 Goričani, in 7 Kranjcev.

Pri novem sv. Antonu je pa zato toliko Slovencev, ker je ta fara grozno velika in se razprostira daleč po slovenski okolici, za katero službo je torej potreba, trdnih, krepkih delavcev, kakor so sploh Slovenci, pa tudi ti č.š. g.g. so popolnoma kos italijansčini, in torej ni se treba bati Cittadinu, da ne morejo zadostovati svojemu poklicu.

Da pa Italjani ne marajo dosti za pridigo, pričuje nam fara pri sv. Jakobu, kjer je bilo treba zaradi pomanjkanja poslušalcev z laškim pridigovanjem prenehati. Nadalje nam pričuje to fara cerkev pri starem sv. Antonu: dokler je bila slov. pridiga ob 9. uri, je bila cerkev vselej natlačena: zdaj od kar so slovensko pridigo odpravili in italijansko vpeljali, bi bilo dobro, da bi se Cittadinov dopisnik potrudil in preštel poslušavce v cerkvi.

O svojem času poročimo nekoliko o slovenskem podučevanju v naših—posebno okoličanskih šolah. \*)

**Solkan 19. maja (Izv. dop.)** (Sprava in družtvo „Soča“.) V novejšem času so nakrat, ko gobe po dežju ustali nekteri, ki pod krinko sprave po „Novicah“ in „Slov. Narodu“ nekatero slovensko možake na goriškem napadajo in jih črnijo. Vpraša se sedaj, ali so ti slovenskemu narodu prijazni in ali mu na korist delajo? Menda ne ene ne drugo, kajti glavna skerb vsacega pravega narodnjaka bi morala biti ta, da skuša pri vsaki priliki po svoji moči delati in se poganjati za to, da si pridobimo vse tiste pravice, ki nam gredó kot narodu,—ne pa polniti prostore naših važnih in prvih časnikov s ščevalnimi sestavki v veliko veselje naših nasprotnikov. —

Kakor v drugih krajih naše zaželjene Slovenije, se je tudi na goriškem ustanovilo polit. društvo z namenom, da se bode v njem združenimi močmi delalo v dosego naših pravic. Po dotičnih pravilih zamora biti prav za majhno žrtvo ud vsak pošten 24 letni možak; kot tak pa ima pravico v vsakem občnem zboru govoriti, predloge staviti in jih zagovarjati, grajati napake in s prepričevalno besedo dokazavati, kaj bi zamoglo hasniti.

Svetovalo bi se tedaj tistim gospodom, ki tako radi o stvari govoré, naj se poslužujejo pravil polit. družtva in naj v zborih svoje rodoljubne namere izražujejo, napačnosti grajajo i.t.d. in ne posluževajte se stranskih poti. Prilika vam je dana in če vam je sreča naroda na srcu, ne izogibajte se sredstev in pripomočkov za to ustanovljenih. Pridite, govorite, prepričajte! Če se vam pa poslednje ne posreči, udajte se večini in ne napadajte družtvenih zaupnikov; s tem pokazete da ste zreli in pravi narodnjaki.

**Iz Medane dne 18. maja 1871.** —J. N. T.— Naj se mi dovoli, da odgovorim na dopis iz Sovodenj od 23. aprila v 2. listu Soče, za kolikor zadeva Medansko šolo. Med drugim pravi g. dopisnik, da se učitelji prav oestro nadzorujejo, ali in kako da novo šolsko postavo izvršujejo. A tukej v Medani

je drugače. Od kar je nova šolska postava moč zabolila, ni še nihče novih „šulinšpektorjev“ našo šolo pogledal in se prepričal, ali učitelj svojo nalogo po novi šegi izvršuje, ali ne. Po tem takem moram g. dopisniku že pritrditi, ko pravi, „da tukej se za šolo nihče ne briga“—razum občine same. ki je šolo ustanovila; če pa g. dopisnik misli, da se tudi soseska ne briga za učitelja in za šolo, se gotovo moti, ker, ako bi ne bila marala za učitelja, ne bila bi šole iz lastnega nagiba in na lastne stroške napravila in bi je ne zderžavala.

Toži dalje g. dopisnik, da se postava o povečanju plače prezira, ter, da kar se tega tiče, je v Medani ravno nasprotno. To pa ni res. Do sedaj je bilo z učiteljsko službo sklenjeno tudi obč. tajništvo, vse skupej z letno plačo 330 gl. A po novi vredbi je načertanih 300 gl. le a učiteljsko plačo. Ako bo pa zmožen, in bo hotel tudi tajništvo prevzeti, bo dobival kot tajnik posebej 150 gl. Po tem takem bo imel kot učitelj 300 gl. iz okrajne šolske denarnice, in 150 gl. kot tajnik iz obč. denarnice; skupej 450 gl. na leto. Vidite torej, da ste nepremišljeno o tej zadevi pisarili. Kar se tiče Vaše šale o „šakratarju“ stavim, da tudi v Sovodenji niste nižje ljudstvo v slovenščini tako izurili, da bi ne (morda še hujski, ko pri nas) pačili s ptujimi besedami materinega jezika, če ravno imate pri Vas šolo morda že kakih 30 let Pometajte rajši pred svojim pragom, namesto da segate tako daleč sem čez Sočo. Ni pa čuda, da bi se tukej v Medani, kjer smo z Lahi v vedni dotiki, ni čuda, rečem, če se sliši kaka polasčena beseda. Če ste g. dopisnik tak mojster, da lahko enake napake koj odpravite, pridite semkaj za ljudskega učitelja, prav hvaležni vam bomo. Ne veste, da ima vsaka dobra stvar, in posebno šola na kmetih povsod svoje sovražnike? Tudi tukej ni brez njih, in gotovo tudi pri Vas ne. Ker je g. dopisniku toliko pri srcu napredok in blagostanje Bricev, naj se potolaži s tem, da bo že novošegna šolska postava za to skerbela, da se v peljejo po vsih Brdih šole, in da se tudi Brici po novi eri prestrojijo, če bo le slo. A mi tega nismo prepričani, da bodo pravi vspanje imele šole, kakoršne boče nova liberalna postava vpeljati. Bomo videli. Za zdaj pa naj bo konec besedi, ker sloga ja čí. a nesloga tlači. Z Bogom!

**Iz Cerkljanskega. (Izv. dop.)** Sv. pismo pripoveduje, da je Noe krokarja iz barke izpustil, ki pa ni hotel nazaj priti. Lahko primerjamo Noeta verlemu nasemu slovenskemu narodu, črnega krokarja pa enostranskim nepravdičnim, svojeglavnim nemčurkim uradom po mili slovenski domovini. Kolikokrat pošlje kak verli domoljub slovenske spise do svojih uradov, pa kakor krokarja navalno tudi slovenskih spisov ni nazaj; pod kako klopjo ali kje drugje v starini imajo mesce in mesce svoj delež. Če se na rešitev le priganja, prileti črni nemčurki krokar sé svojimi pravicoekradnimi krilatí in na slovensko vlogo zaščarčka svoj nam nerazumljivi kra kra. Naš verli narod se je predramil iz stoletnega spanja in krepko so se začeli domoljubi za naše pravice poganjati in vže smo prišli tako dáleč, da smemo na slovenske vloge slovenske rešitve zahtevati; torej na noge! poslužimo se te za nas tolikanj važne pravice. Vsakedo, kedor ima s kakim uradom, svetnim ali duhovskim, kak posel, naj mu dopisuje slovenski in enako naj skromno zahteva slovenske rešitve in kmalo bomo vidili kaj "viribus unitis., izvršiti znade. — Radostno je sprejel Noe z zelene oljko povernivšega se goloba: tudi domoljuba se serce veselja širi, kedar dobi od svojega urada slovenske pozive. Uradi so začeli spoznavati silno potrebo slovenskega jezika in ravno zaradi tega uradujejo nekateri tudi le slovenski; naj omenim tu le verlega domoljuba preč. g. Winkler-ja, čigar pisarna je popolna slovenska. Slava mu! — Pa kakor spoznavajo svetni uradi potrebo slov. jezika, enako tudi duhovski, ker gotovo je (kar, če je potreba lahko dokazem) da prečast. kneze - nadškofijski ordinarijat v Gorici slovenske vloge tudi slovenski rešuje. Toraj duhovniki, bote mar roke križem deržali in se ne posluževali pravice p. k. n. ordinarijata? bote mar vedno podlaga tujčevi peti? Ako bodete slovensko dopisavali, gotovo bode to storil tudi p. k. n. ordinarijat, za kar mu bode slovenski narod hvaležen, dokler bo tekla, kri po krepkih slovanskib žilah. Toraj na delo, da se vresničijo besede Koseskega:

Izkušena Slavenstva hrabra kri,  
Zvarila se je v stik edinosti,  
Da svetu tak očitno znamnje dade:  
Kam „viribus unitis“ priti znade!

## Politični razgled.

V poprejšnjem listu omenjeni ministerjalni predlog o razširjenji pravic deželnih zborov je padel v zbornici državnih poslancev. Večina 88 poslancev ga je zavrgla, v majnšini jih je glasovalo 58, med njimi so bili tudi Slovenski poslanci. Gosp. grof Hohenvart je svoj predlog krepko zagovarjal, zdi se pa, da le na videz, ker mu je malo mar za to nezmago.

Bolj pomenljiva razprava se je vršila v ustavnem odboru državnega zbora dne t. l. Odborniki so namreč pretehtavali sklepe gališkega deželnega zbora, tako imenovano resolucijo, katero je ministerstvo z nekimi spremembami državnemu zboru predložilo. Centralistični poslanci so imeli namen glasovati za ta predlog in tako podeliti gališkemu deželnemu zboru precej več pravic. Ko je pa grof Hohenvart na dotične vprašani odgovoril da bi ministerstvo, kar se pounja Poljakom, dovolilo tudi Čehom, ako bi bili s tem zadovoljni in bi dotični predlog stavilo državnemu zboru, nastane velik šum v odboru. Še veči hrup pa se sliši, ko odgovori minister na drugo vprašanje, da se razume samo pe sebi, da bi se smeli gališki poslanci v državnem zboru tudi vdeleževati sej in glasovanja o zadevah ki spadajo po tem predlogu v področje gališkega zbora.

Ustavoverneže je presunilo, da se je, kakor pravijo grof Hohenvart federelista pokazal in zato so zdaj predlogu soperni. Čehom bi ministerstvo rado dalo, kar Poljakom; kaj pa nam Slovencem? Ni drugače, tiritati in neprenehoma moramo tiritati vse, kar je potrebno za naš razvoj. Kakor so štajerski slovenski poslanci, tako naj kranjski, goriški, in tržaški predložijo ministerstvu že toliko krat izrečene želje našega naroda. Nar bole bi pa bilo, da bi vsi složni dotično spomenico podali; čis je zato vgoden.

Sliši se namreč iz Hervaškega, da zmaguje pri novih volitvah poslancev narodna stranka in nadejati se je, da končno sijajno zmaga. Očividni dokaz temu je da se je ban Bedeković vsled že zdaj znanega izida odpovedal Banstva. Hrvatski minister v Pestu Pejasevič se je pa ministerstva odpovedal, in Njegovo Veličanstvo je sprejelo odpoved, kakor se bere po časnikih.

Madjarska vlada in Madjaroni so vse žite napenjali, dozdaj pa jim je spodletelo, ker je med 56 izvoljenih poslancev velika večina narodnih. To se je zgodilo vsi sil, vsemu podkupovanju, žuganju, prilizovanju, in zvijačnemu obetavanju v-kljub. Radostno razglašamo to novico svojim bralcem; ona nam dokazuje, da se je hrvaški narod spomnil svoje stare slave, da je postal domoljuben in hraber, kakoršen je bil poprej. Ta novica nas navtaja sé slavlko nado, glede ljubljanskega programa južnih Slovanov dne 1. decembra 1870.

Beremo, da je ta dogodba zbudila velik hrup na Dunaju, skrb in netoljnost pa v Pestu. Oholi Madjari in njih minister Andrassi vidijo, da so se jako prevarili, in na pesek zidali svoje veliko madjarsko poslanje.

Pojaci, Čehi, Slovenci, Hrvatje, Serbi, Tirolci so v živi dejanski opoziciji in nečejo centralizma po nekakem; tudi Slovaki se oživljajo od dne do dne bolj; zatoj ni neverjetno, da pride zdaj federalizem na vrsto, da dobi vsak narod, kar mu gre. Vse kaže, da končuje v Avstriji moč nemških centralistov, ki so v velikih skerbeh in tugah. Zaradi tega je sklenil ustvam odbor deržavnega zbora, priporočati deržavnim poslancem, naj pošljejo Njegovemu Veličanstvu adresu, v kateri naj se dokaže, da je Hohenvartova politika Avstriji nevarna. Tako bočejo ministerstvo odstraniti, in sami kermilo zopet v roke vzeti; pa menda ne bo nič Dr. Hrbst je zvoljen, da addresso v načrtu sestavi.

Današnji časniki poročajo, da je predrla Versailleska armada v Pariz. Zdaj bo vendar hmalu konec nesrečnega boja. Francozka vlada je tudi sklenila konečni mir s Prusko. Novopečeni knez Bismark je bil ojster, kakor zmirom, in ni Francozom nič polajšal, le zaradi plačila vojnih stroškov so

**(Današnjemu listu smo dodali prilogo).**

\*) Nam jako vstrčezeta! Vred.

dobili boljše pogoje. Francozki parlament v Versailles-u je potrdil vse; saj ni drugače mogel. Boj v lastni hiši je še bolj oslabil slabo Francijo.

### Iz deželnega odbora goriškega.

V tem predalu bomo priobčevali, kakor smo že obljubili, najvažnejše sklepe in naredbe deželnega odbora, take kakoršne so brez opazek. Kritiko o odborovem delovanju pripustimo svojim gg. dopisnikom in občinstvu.

Vsled odpovedi profesorja Karola D.r Ohlsen-a, je izročil odbor začasno vodstvo kmetijske šole goriške g. učitelju kmetijstva Fr. Povše tu, kateri oskrbuje dotična opravila že 4 mesece. Zadnje dni meseca novembra 1870 je razpisal dež. odbor izpraznjeno vodstvo službo. Oglasili so se sledeči prosivci: D.r Anton Pittatore učitelj na kmetijski šoli v Sondriju na Napoljskem, Mih. Zupanci kaplan v Brdem v Istri, Guido Castoldi iz Savone na Laškem, France Povše sodanji začasni vodja, Origen Cinelli učitelj kmetijstva v Piacenci, in Abil Velini zemljemerec v Milanu. — Deželni odboru se ni zvidelo, da bi podelil kateremu si bodi izmed teh prosivcev izpraznjeno službo, temuč se privzelo pogaja, da bi dobil za to velevažno mesto kacega učenjaka. — Tako je pozvedel za necega dra. Monà iz tesinskega kantona v Švici, kateremu bi rad vodstvo kmetijske šole izročil, a ta zahteva naj manj 2500 gl. plače, ker ima že nekda v Italiji prav dobro službo. Da bi se o tej zadevi posvetoval, je sklical d. o. vse poslance dne 7. t. m. v shod, katerega se je vdeležilo 7 italijanskih in 6 slovenskih poslancev. Izmed 13 nazočih poslancev jih je privolilo 8 v to, da se pokliče D.r Monà z letno plačo 2500 gl. v Gorico. Kaj da počne d. o. o tej zadevi, poročimo o svojem času.

Začasni docent risanja na kmet. šoli g. F. Pauer je postal profesor na Reci. Na njegovo mesto je prišel tudi začasno c. k. stavbeni uradnik v Gorici g. Matija Jansta. Začasni docent kmetijskega knjigovodstva, računstva in slovenskega jezika g. učitelj Valent. Kumar se je tudi odpovedal; njega nadomeštuje zdaj učitelj na normalki g. Goljevšek. — Dež. odbor je na predlog ravnateljstva imenoval še druge začasne docente na kmetijski šoli in sicer za podučevanje v rastlinstvu na slov. oddelku gosp. Julija Glovacki-ja suplenta na tukajšnji realki; — za isti predmet na ital. oddelku pa g. Vogrick-a suplenta na tukajšnji realki; — za gozdnarstvo gosp. Čeh-a, asistenta pri c. k. gozdnemu uradu v Gorici. — Vsem tem odmeri dež. odbor o svojem času njihovi zamudi in marljivosti primerne nagrade ali remuneracije.

Teoretično podučevanje v kmetijstvu na ital. oddelku se je izročilo prof. Gregori ju, kateri prihaja vsak četrtak iz Vidma v Gorico in podučuje po 6 ur vsak krat. Za vsako pot dobiva po 18 gl. a. v.

Tukaj moramo za danes prenehati; prihodajšč poročimo o odborovih naredbah glede tukajšnje gluhoonemice in glede drugih važnih zadev.

### Uravnavanje zemljiščnega davka.

Leto je že preteklo, od kar so se volile in skoraj bo leto, od kar so se ustanovile razne komisije za uravnavanje zemljiščnega davka: — toda ali te res davke uravnavajo in kako, ali le od davkov živijo, o tem ve ljudstvo še prav malo ali nič in gotovo vstrežemo svojim čast. bravcem, ako jim popišemo dotične komisije, kolikor jih je v naši deželi, in poročamo tudi o njihovem delovanju, kolikor bomo mogli pozvedeti.

Poprej bo pa vendar dobro, da spregovorimo nekoliko o namenu postave 24. maja 1869, po kateri se imajo uravnavati zemljiščni davki, o oblastnih, katere imajo izvrševati to nalogo in o sredstvih, ki so v ta namen odločena.

Namen nove uravnave zemljiščnega davka je ta, da se ustanovi pravo razmerje med dohodki državljanov in davki in to posebno zavoljo tega, ker niso zemljiščni davki enakomerno in pravično razdeljeni in ker ima obdajenje (oblaganje z davki) po pravi primeri naj večji vpliv na ljudstveno blagostanje in zadovoljnost.

Po tem takem se ne namerava prav za prav, povečšati zemljiščnih davkov, česar niti ne more vlada enostransko storiti brez privoljenja obeh državnih zbornic. Sicer ste tudi obe zbornici, ko ste dotično postavo pretresale, izrekle, da nočete s to postavo nikakor doseči povečšanja davkov. Vsakako pa bodo morali plačevati više davke nekateri posestniki in

morda tudi posamne dežele po dovršeni uravnavi, a to samo zavoljo tega, ker so bili do zdaj v primeri k drugim prenizko obdajeni.

Po namenu zgorej navedene postave postane zemljiščni davek znanprej — razdeliven davek (reparticijski davek) to je: odločiti se ima najprej po ustavni poti skupni znesek vsega zemljiščnega davka in ta se razdeli enakomerno na dežele, občine in posamna zemljišča po primeri čistih zemljiščnih dohodkov, kateri se morajo pozvedeti.

Oblastni, katerim je uravnava zemljiščnega davka izročena, so te-le:

1. Ena osrednja (centralna) komisija na Dunaji z odločevalnim glasom; tej predseduje finančni minister, ali njegov namestnik. Za nadzorovanje cenitvenih opravil so postavljeni centralni nadzorniki (inspektorji).

2. Vsaka kronovina ima za izvrševanje cenitvenih opravil svojo deželno komisijo z odločevalnim glasom pod predsedništvom političnega deželnega poglavarja ali njegovega namestnika.

3. V vsakem cenitvenem okraju oskrbuje cenitvena opravila okrajna cenilna komisija, katerej predseduje okrajni glavar ali kogar imenuje finančni minister.

V naši kronovini imamo eno deželno komisijo in 5 okrajnih cenilnih komisij: a za mestno okrožje gorisko, b za glavarsveni okraj goriške okolice, c za tominski, d za sežanski in e za gradiščanski okraj; vsaka ima sedež pri dotičnem glavarsvenem uradu.

Okrajnim cenilnim komisijam so dodani tudi zemljemerci, kateri imajo nalogo, da pozvejo na licu kraja vse, kar se je po zadnji meri promenilo glede obdelovanja in zemljišč samih, in da zaznamijo te spremembe v zdanjih katasterkih narisih (mapah).

Nove oblastni za uravnavo zemljiščnega davka imajo edino to nalogo, da pozvejo in določijo čiste dohodke zemljišč, katera se imajo obdajiti (z davki obložiti) in v ta namen jim služijo sledeča sredstva:

1. Srednje tržne cene poglavitnih žit iz dobe od 1. 1855 — do 1. 1869.

2. Po županstvih naznanjene krajne cene postranskih pridelkov, potrebnih za obdelovanje, delavcev in voženi tudi iz let 1855 — 1869.

3. Razkazi, katere sestavljajo davkarije in ki obsegajo cene zadevajoče prostovoljno prodana zemljišča, zakupe (na fit dana zemljišča) in sodnijske cenitve zadnjih 15 let.

4. Sedanje katasterske mape.

5. Posnetki iz kmetovalskih in gozdnih računov zadnjih 15 let, katere podajajo privatni posestniki

Na podlagi teh pripomočkov določuje okrajna cenilna komisija normalne cene poglavitnih žit, postranskih pridelkov i. t. d., po katerih cenah se imajo komisije ravnati, kedar ustanovljajo čisti zemljiščni dohodek.

Za čisti dohodek s, ima tisto, kar ostane, če se odbijejo stroški za obdelovanje in pridelovanje od surovega (grobega) doneska, kateri ostanek se lahko stanovitno dobiva od porabljenih zemljišč.

Ker gre tedaj za to, da se določi, koliko čistega dobička dajajo posamezna zemljišča, morajo komisijski udje, kolikor mogoče, natančno pozvedeti surovi ali skupni dohodek vsacega zemljišča in stroške za obdelovanje in v ta namen so jako važne normalne cene pridelkov in dela.

Da ne bi se pa važna opravila nove uravnave enostransko izvrševala, ampak z enakim ozirom na vlado in na obdajene, sestavljene so okrajne cenilne komisije razun predsednika iz 8 udov z odločivnim glasom: 4 voli finančni minister in med temi naj manj dva zemljiščna posestnika istega okraja, enega uda volijo najviše obdajeni posestniki in tri županstva cenitvenega okraja.

Deželne komisije štejejo 6—10 udov, polovico voli finančni minister, polovico pa deželni zbor.

Centralna komisija obsega 36 udov: 12 s centralnimi nadzorniki vred jih izbere finančni minister, 6 gosposka in 18 poslanska zbornica.

Poročevalce za vse tri komisije imenuje finančni minister, a tevi imajo le tedaj pravico glasovati, kedar so ob enem komisijski udje.

Postava zahteva, da so opravniki (funkcionarij) deželnih in okrajnih komisij, katere imenuje finančni minister, ako je le mogoče, deželani (domoči iz tiste dežele), po vsakem načinu pa take osebe, katere so bodisi glede kmetijske zvedenosti, bodisi glede jezika, kateri se v dotičnem cenitvenem okraju govori, popolnoma kos svoje nalogi.

Kako se tej postavi določbi dejansko zadostuje — o tem bomo pozneje govorili.

(dalje prihod.)

### Razne vesti.

(Tabor v Renčah) ni še dovoljen. Kedar dobimo rešitev dotične prošnje, razpošljemo posebne povelje vsem občinam in gg. društvenikom, če bo namreč tabor dovoljen.

(Razpisane službe) Na srednjih šolah I. razreda z nemškimi učim jezikom v Gorici so razpisane sledeče službe: Na gimnaziju: 2 službi profesorjev za klasično jezikoslovje, ena med njima združena s italijansko in služba profesorja za slovensko s klasičnim jezikoslovjem. —

Na realki: služba profesorja za italijansko, ena za fiziko, ena za naravoslovje in ena suplenta za francosko. — Pri prosivcih za službe profesorjev klasičnega jezikoslovja na gimnaziju se bodo posebno oziralo na tiste, ki so zmožni enega izmed dež. jezikov, italijanskega ali slovenskega. Oni za fiziko in naravoslovje na realki naj naznanijo, ali bi lahko predavali tudi v italijanskem ali slovenskem jeziku.

(Volitve mestnih starih.) V Gorici se vršijo te dni dopolnilne volitve mestnega zastopa. Dve stranki si stojijo nasproti: Liberalna in vladna. V čeraj so zmagali v III. razredu liberalni kandidati prof. Rudolf Attoms, Valentin Goriup, trgovec in odvetnik Dr. Jona. Za današnje volitve II. razreda priporočajo liberalci Alojzija Villat-a, J. K. Michlitsch-a, oba trgovca in zemljemerca Ant. Nigris-a; nasprotna stranka pa odvetnika D.ra Luzzatto-ta, knjigarja Paternoll-ja in posestnika Marzini-ja. Za jutrajšnje volitve I. skupščine priporočata obostranski trgovca Andr. Pauletig-a. Borba je precej živahna.

(28 oisajstanskih škofov), med kterimi nahajamo nadškofa goriškega, škofa tržaškega, krškega, graškega in lavantinskega, a ne ob enom ljubljanskega, je k 80. rojstnemu dnevu papeževemu izročilo Nj. Veličanstvu, cesarju prošnjo, v kateri cerkveni knezi obširno razlagajo, da se je italijanska vlada kriva storila sile in ropa, ker je 20. sept. p. l. v oblast vzela večno mesto. Prošnja graja, da naše ministerstvo zunanjih zadev ni protestovalo proti temu koraku italijanske vlade in prosi cesarja, naj bi Beustu naložil, da naj zarad tega naravnost pograja in svojo nezadovoljnost izreče italijanski vladi, kateri se naj brez okolišajev pové, da avstrijski cesar vsakako tirja, da je sv. oče popolnoma neodvisen in da se mu ta neodvisnost zagotovi in utrdi. Prošnja med drugimi pravi: „Pravica tirja, da se sv. očetu povrne vsa cerkvena država ne izvzemši nobene vasi, ker si vlada kralja Viktorja Emanuela niti ene vasi ni po pravici pridobila. Vsakako se mora tirjati, da sv. oče Rim in primerno okolico takoj nazaj dobode. Tako delo bi kot vesel dogodaj ne pozdravljali samo katoličani, ampak vsi prijatelji pravice.“ — Po telegramu graške „Tagesp.“ bude to pismo ostalo brez uspeha, ker je v merodajnih krogih že sklenjeno, da se avstrijska politika v zadevi papeževskega posestva za zdaj ne bude nikakor spreminjala. (Narod)

(Beseda v Ipavi) Kakor se nam poroča iz Ipave, je v nedeljo 21. t. m. tamošnji „Sokol“ napravil prvo gledališko predstavo, ki se je dobro obnesla. Opereta „Prepir o ženitvi“, kateri je muziko zložil g. A. Hribar je prav dobro kraškočasil obilo zbrano občinstvo. Med predstavljalci sta se posebno odlikovala „Zakotnik“ in „Martin“ in se je videlo da bode mogoče s temi in novimi močmi napraviti marsiktero dobro predstavo. Predstava se je pričela z uvodnim govorom, katerega je prav razložno in primerno govorila gospodična J. Ž., ktera je tudi kot igralka svojo nalogo prav dobro izpeljala. Očer je bil jako okusno in lično osnovan in gra vsa čast vrlemu društvu Sokola, da je tudi v ipavskem trgu vpeljal gledališke predstave, kterih se nadejamo posebno v zimskem času pogosto tudi pri čitalniških besedah. Iz Gorice v Ipavo namenjeni domoljubi so zoper njih voljo bili po nekem „izvrstnem arangementu“ primorani vdeležiti se predstave v Ipavi le v duhu.

(Nesreča v Bukovici). 20. t. m. so dobili mervto truplo necega berača, ki se je vtopil v majhni luži, v kateri je bila voda le pol čevlja globoka. Preočil je pri nekem kmetu v Bukovici in mislil se, da je v vodo padel, ko se je jutraj vmival in da se je tam zadušil.

(Zanimivi govori). Pretekli teden smo slišali v dvorani tukajšnjega malega seminisa dva prav zanimiva govora. Č. g. dr. Valussi, profesor bogoslovja, je govoril „o filozofiji napredka“ in odvetnik g. dr. Doljac „o papeževi nemotljivosti“. Oba gospoda sta pobijala razloge, katere je razvil neki prof. Oddo o enakih predmetih v tukajšnji mestni dvorani. Dvorana je bila oba večera z najodličnejšim občinstvom napolnjena, pri drugem govoru je

bil nazoč tudi prevzršen g. knezo-nadžkof. Nam je posebno dopadel g. Valussi-jav eleganten in zra- ven prav tehtan govor. G. Doljakov govor je bil proti koncu nedovršen.

(Odpoved odborništvu Soče). Č. g. V. Stabelj je naznanil odboru Soče, da ne sprejme odborništvu. Tukaj priobčujemo dotično pismo, da ne bi kedo krivo tolmačil vzrok odpovedi: Slavni odbor! Došlo mi je do znanja, da me je slavno druž- tvo Soče v občenem svojem zboru dne 27. aprila v svoj odbor volilo. Ta vest je bila za me nepri- čakovana in ne morem si kaj, da javno izrečem preponižno zahvalo za zaupanje, katero mi je s tem slavno družtvo skazalo. Ker sem pa prepričan, da zamore vspesno napredovati le tak odbor, ktere- ga udje marljivo obiskujejo napovedane seje, in ker bi mi visoke dolžnosti mojega stanu ne dopuščale mar- ljivo se vdeleževati posvetovanj pri rečenem odboru, zato bode po moji misli naj bolje, ako druga bolj zdatna moč moje mesto v slavnem odboru prev- zame. Zatoraj se očitno odpovem časti odbornika pol. družtva „Soče.“ Da bi pa kdo ne iskal uzroka moje odpovedi tam, kjer ga ne najde, naj mi bode dovoljeno, tukaj javno obznaniti, da sem ta sklep storil le edino iz navedenega prepričanja. Tudi mor- am obstati, da se moje misli popolnoma vjemajo s Sočaim pol. programom, ter da je dozdajšnji slav- ni odbor tega družtva vreden zaupanja, katero ima do njega — kolikor meni znano — velika večina gori- škkih izobraženih rodoljubov. Zato le marljivo na- prej po poti odvažnosti!

V. Stabelj l. r.  
duh. pomočnik.

(Pojasnilo) Neki rodoljub nam piše: „Zalostno je, da slavno vredništvo „Primorca“ včasih vsakeinu mazaču, neglede na njegov značaj in njegovo resni- coljubnost veruje, ter očividno laži ponatiskuje. Kar se v dopisu iz Gorice (v 10. listu) o gg. prof. Hafnerju in Arteljau bare, je, — to zamoremo dokazati, — gola laž. Iz družega dela omenjenega dopisa se pa popol- noma vidi, da „dopisovalcu“ ni za resnico. Slovesničina se na tukajšnji realki od začetka družega tečajja, to je, od kar je bolehav gosp. prof. V. šestmesečni od- pust dobil, podučeva po g. g. prof. U. in K., ki sta med se prostovoljno razdelila vse ure, katero so na- menjene slovesničini. Svetovali bi vredništvu „Pri- morca“, da enake dopise rajše uniči, nego priobči, sicer pride lahko v nevšečne zadrege.“ (Pregreha v- redi. ni tako velika kakor meni gosp. dopisnik, ker g. vrednik Primorčev menda ne pozna oseb in razmer, o katerih je priobčil nevšečni dopis. Paziti bi moral le bolj na zanesljivost gg. dopisnikov posebno, kedar dopisi zadevajo osebe. Bog daj dosti, tako sposobnih, rodoljubnih in pravičnih profesorjev, kakoršen je gosp. Hafner. Vred.).

### Tabor v Kastavi

v nedeljo, 21. t. m. se je vršil tako redno in izvrstno, da ga smemo vverstiti med najlepšo slo- venske tabore; pa bil je tudi tako koristen, kakor malokteri, ker je skoro prvi žarek narodnega na- predka in narodne zavesti v zapušeni Istri.

Našim čitateljem bode tedaj gotovo vstreženo sé sledečim kratkim popisom omenjenega tabora.

Vše pred 2. uro so se začele pomikati iz Kastave in družih bližnjih krajev dolge vrste ta- borcev proti taborišču; spremljale so jih godbe in pokali so možnarji, da se je odmevalo po Luburniji.

Taborišče je bilo na griču med Kastavo in Volovskem, pogled iz taborišča veličasten: neizmerno morje in romantična Liburnija so imeli taborci pred očmi.

Okoli krasno okinčanega odra se je nastavilo kacic 7000 do 8000 taborcev s 14. zastavami

Ob 2<sup>1/2</sup> uri se je začelo taborovati. Gospod Steidle je pozdravil zbrani narod v imenu osnoval- nega odbora, ter ga povabil, da si izvoli predsed- nika, kateri bode vodil taborovanje.

Enoglasno je bil izvoljen gosp. Rubesa, glavar (župan) Kastavski, kateri se z gorkimi besedami zahvaljuje za skazano mu zaupanje, prosil taborce, da naj pazljivo poslušajo govornike in naznanja začetek tabora. Živioklici mu odgovarjajo. Predsednik podeli besedo gosp. Ernestu Jelusič-u iz Kastave, da zagovarja prvo točko: vpeljanje narodnega jezika v šole in urade. Govornik nasiika so šivimi barvami krivice in nezgode, kateré nastajajo narodu s tem, da nima narodnih šol, in da se mu v uradnih lah ptujem jeziku piše in pravico dela. Taborci paz- lljivo poslušajo in se vjemajo z govornikom s pogost-nimi živio — in dobroklici. Pri glasovanju je enoglasno sprejeta prva točka.

Potem nastopi gosp. Dr. Denreein, advokat na Reki in govori o drugi točki: razvitek pomorstva v krajinih Primorja v obče, posebno pa v Liburniji.

Omeni govornik, da je pomorstvo prvi vir blagostanja Liburnjincev, in da se mora tedaj na razvitek domačega pomorstva v prvi vrsti obzir je- mati; k temu pa je treba dobrih šol in domačega družtva za zidanje ladij. — Tudi bi morala vlada pomorstvu s tem pomagati, da bi nove ladje za 10 let oprostila vsacega davka, kakor so oproščena nova poslopja v mestih. — Pri glasovanju je bila tudi druga točka navdušeno sprejeta. —

O 3. točki: naj se Luburnija spozna kot slobodna luka, kakor je spoznana vsa druga Istra,

govori gospod Marotti, dež. poslanec. — Govornik pravi, da ima Luburnija vsa bremena z Istro nosi- ti, da bi bilo torej pravično, ako bi tudi vživala vse prednosti, katere vživa vsa druga Istra, pogla- vitna prednost je slobodna luka, katera bi Libur- nije veliko koristila. — Tudi 3. in zadnja točka je bila enoglasno potrjena. —

Prosi in dobi besedo potem Viktor Dolenc iz Gorice, kateri pozdravlja tabor v imenu političnega družtva „Soče“ in omeni, da se bode po slogi in marljivem delovanju marsikaj doseglo in morda tudi to, o komur je danes prepovedano govoriti. Ta poz- drav so taborci sé živio-klici odzdravili.

Na to prebere še gosp. Steidle kakih 16 te- legramov in pisen raznih družtev iz Prage, Ljub- ljane, Trsta, Gradeca, Zagreba in družih krajev; predsednik se zahvali taborcem za mirno in redno taborovanje in sklone tabor ob 4<sup>1/2</sup> uri z navduše- nim živio-klicem na cesarja, kateri klic se je večkrat in gromovito razlegal po taborišču.

Zdaj začne godba svirati in zbrani narod se jame razveseljovati na prostem, dokler ne začne de- ževati.

Kakor je razvidljivo iz tega kratkega sporočila, je vladal na taboru najlepši red in ni se vresničilo prerokovanje, v „Cittadinu“ katerega je gotovo sko- val kak zagrižen birokrat, kajti v Kastavi ni se čuti ne o kaki italijanski ali lahonski stranki.

Neustrahljivo naprej! vrli Kastavec, vaš boj je pravičen, pa tudi zmaga gotova.

### Cenik raznega blaga

na goriskem trgu.

Pšenica . . . . .	polonik po gl.	5 — do gl.	5.40
Rež . . . . .	"	"	2.20
Turšica . . . . .	"	"	1.95
Ječmen, pehan . . . . .	"	"	2.90
" . . . . .	"	"	1.70
Rajž I. . . . .	cent	"	15. —
" II. . . . .	"	"	11.50
" III. . . . .	"	"	10.50
" IV. . . . .	"	"	9.50
Oves, laški . . . . .	polonik	"	1.60
" . . . . .	ogerski	"	1.50
Seno srednja cena, cent . . . . .	"	"	1.90
Slama . . . . .	"	"	1.50
Slamina (špeh) . . . . .	"	"	56. —
Krompir . . . . .	"	"	5 —
Moka ogerska, pšenična N. 0 . . . . .	cent po gl.	"	45 —
" . . . . .	"	"	14.60
" . . . . .	"	"	14.50
" . . . . .	"	"	15.75
" . . . . .	"	"	12.75
" . . . . .	"	"	11.90
" . . . . .	"	"	10.15
" . . . . .	"	"	8.95
" . . . . .	"	"	7.90
" . . . . .	režena	"	9.95
" . . . . .	"	"	9.20
" . . . . .	"	"	7.60
Otrobi drobne . . . . .	"	"	2.80
" . . . . .	debele	"	2.70

### Dunajska borsja 22. maja.

Enotni drž. dolg v bankoveih . . . . .	gl.	59.30
London . . . . .	"	69.10
Srebro . . . . .	"	124.95
Napol. . . . .	"	122.70
		9.92 <sup>1/2</sup>

Lištnica vredništva. Sluz. poš. uradom: Dobili smo mnogo reklamov od gg. naročnikov, kateri niso dobili zad- nje lista in nekateri tudi poprejšjih ne. — Mi ne razume- mo tega, kje da se listi pozgubljajo; oddali smo razun enega izmed reklamovanih — vse; to smemo zagotovljati, ker smo zadnji ekspedicio prav pazljivo nadzorovali in vse poslano li- ste prešteli. Morda so krivi slovenski napisi! Tako nam g. po- šta nazaj poslala in sicer iz Maribora dva lista, enega za Črva- nice v Sevnici in enega za Litavnico v Laškem trgu na Šta- jarskem. V obeh krajih ste poštu in celo železnični postaji. Tu- di vemo, da imajo vsi poštni uradi „Post-Lexikon“, v katerem so vsi, tudi najmanjši kraji pravilno slovensko zapisani; — h če- mu ga imajo? Je li Slovenec prišljen, da mora poznati razun pravih tudi poptujčena kra na imena svoje domovine? Pri poš- tnih uradih na Slovenskem li morali poznati poštni uradniki vs. j slovenska imena poštnih postaj; — če ne tudi družih krajev. Če se še kaj takega primeri, podamo pritožbo pristojni oblast- ni. Razun naštetih imamo še druge uzroke za to.

Č.č. g. g. dopisnikom: Lepa hvala za obilno duševno pod- poro! Današnji list vam je dokaz, da radi vstrežemo, a vsem vendar nismo mogli.

Rodoljubu na Beneškem: Sprejeli; prosimo poročite nam kaj o tamkajšnjih razmerah.

### Poslano \*).

Pozor Dornberžani in Prvačkerci!!! Po §. 19 občinskega volivnika bi moralo po proteku volivne dobe vse pripravljeno biti, da zamore novo občinsko zastopstvo svoja dela začeti. Pri nas je že več me- secev čez volivno dobo preteklo in nova volitev še ni izvršena. Čudno je res, da se tako na dolgo od-

laša, upamo pa da bo tega odlašanja kmali konec, posebno ker nam je gospod okrajni glavar ustmeno obljubil, da ukaže tukajšnjemu županu, da ima vo- litve v 8 dnevih naznaniti. Vaznosti obč. volitev vam ne bomo obširno razkladali, saj jo je v 1. 2. in 3. številki našega lista „Soča“ gospod dopisnik ob- širno in natančno razložil. Spregovoriti hočemo ne- koliko le o naših lokalnih potrebah in zahtevah. Dosedajno občinsko zastopstvo obstoji prav za prav le iz župana in tajnika, oba sta pa le ena oseba, — gospod France Kerševani. Drugi odborniki so sicer poštenjaki, pa očitati jim moramo, da niso do zdaj nadzorovali dejanja županova, ter da so se mu popolnoma podvrgli. Kar on zahteva, predlaga in reče, to je sveta beseda v zborovih sejah, in ako bi se kdo izmed odbornikov predrznil vpirati se, zagermi gospod župan nanj tako, da se mora vstra- šiti in pritrditi mu. Druge, za občino koristne na- prave, katere odbor sklepa, ostanejo le v zapisniku, ako niso županu po godi. Misli si: Kaj bom od- bornikom v strahu, saj me nimajo še državne in deželске postave v mojih naklepih motiti. On se ne ravna po postavah, ampak dela, kakor se njemu bolje zdi.

Po postavi (§. 65. obč. reda) ima župan vsako leto sestaviti proračune in letne račune vsih dohod- kov in stroškov svoje občine. Naš župan pa te postave ne pozna?, ker pred tremi leti, je en dan pred volitvami sklical zbor v skrivno sejo, da je pretresoval in potrdil račune naše občine za celih 6 let. In še takrat jih je dal pretresati le zarad volitev, ker kdor je v zamudi z obč. računi ne sme biti voljen in ne sme voliti (§. 10 obč. volivnika). Oj tistikrat ni dal nobenega računa več. Da mora- jo seje starseštva javno točitno biti, posebno pa seje v katerih se pretresujejo občinski računi ali preularki (§. 46 obč. reda, Člen XIV postave dane 5. marca 1862) noče naš župan nikakor vedeti. Naša ob- čina ima toliko dohodkov in tako malo stroškov, da bi se prav lahko vsako leto nekaj prigospodarilo; kdo je nar bolj kriv, da je zdaj na dolgu in da nam stavijo tako strašno velike naklade na dav- ke, sami dobro veste. Opomnimo še, da je naš župan tudi v narodnem obziru kaj omahljiv; uraduje, kakor mu bolje kaže, slovensko ali nemško. Še tukajšnjim ob- činskim odbornikom dopisuje v nemškem jeziku!! Tukaj imate Dornberški in Prvački možje in voliv- ci kratak obris moza, kateri je na čelu naše občine, solite toraj sami, ali je prav, da si takega župana tudi za v prihodnje volimo. Kacega naj volimo, je priporočal gospod dopisnik v 2. št. Soča tako dobro, da nimamo kaj k temu dostavljati. Le to pomislite dobro dornberški in prvački volivci, da zdaj je čas, in da v naših rokah je, voliti si dobro ali labo občinsko zastopstvo. Ne vstrastite se pri volitvi no- benega, če vas bode tudi kdo sivo gledal, volite vsaki po svojem prepričanju možake, kateri so po- šteni, rodoljubni, značajni, neodvisni in dobri go- spodarji. Ne gledajte na osebnosti, ampak volite tako, kakor bi svojemu lastnemu premoženju nad- zornike volili.

Nekateri dornberški volivci.

\*) Za take sestavke ne prevzame vredništvo nikakoršne odgovornosti — temveč mora obstati, da so mu celo nevšečni taki osebni napadi, naj so le resnični ali ne. —

## „Slavija“

vzajemno-zavarovalna praška banka

izposojuje kavcije

za državne in privatne službe

z najcenejimi pogoj in proti dvanajstletnej amori- tizaciji onim prositeljem, ki se na smrt zavarujejo z najmanje 1000 fr. Natančnejša izvestja podaja

GLAVNI ZASTOP

vzajemno zavarovalne praške banke

SLAVIJA.

V Ljubljani

Jan Lad. Čeray.

Karol Sochar-jeva bukvarnica

v Gorici na Travniku št. 447

priporoča svojo bogato zalogo razno- vrstnih knjig, priskrbuje prav naglo in po naj nižji ceni naročila na knjige časopise in sploh kakoršnesibodi tisk-pise.

Tudi ima veliko zalogo zemlje- ridor, atlasor, priprave za pisanje in risanje in rabi vse svoje p. n. častite obiskovarce, da se blagovoljno naročijo na izposodbo dobro izbranih knjig. S katalogi prav rada vstreže.

Tudi priskrbuje po ceni bukvo- vezna dela vsake vrste.